

AMMATINHARJOITAJAN

TALOUSHALLINTO

Milja Mörö

Opinnäytetyö
Marraskuu 2014
Liiketalous
Tradenomi

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Liiketalous

MILJA MÖRÖ:
Ammatinharjoittajan taloushallinto

Opinnäytetyö 47 sivua, joista liitteitä 6 sivua
Marraskuu 2014

Opinnäytteen lähtökohtana toimi yrittäjän X tarve ymmärtää ja toteuttaa kirjanpitoaan itsenäisesti. Opinnäytteen toimeksiantaja on parturi- ja kampaamoalan ammatinharjoittaja, joka on aloittanut toimintansa elokuussa 2012. Yrittäjän ensimmäisen kirjanpidon ja tilinpäätöksen teki uusyrityskeskus Ensimetri. Toisella tilikaudellaan yrittäjä halusi itse perehtyä yrityksensä taloushallinnon hoitamiseen.

Tavoitteena opinnäytetyössä oli esitellä keskeisimmät ammatinharjoittajan kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja verotukseen liittyvät seikat, jotka opastavat opinnäytetyön toimeksiantajaa ja muita ammatinharjoittajia taloushallinnon hoitamisessa. Tarkoituksena oli luoda tiivistetty opas ammatinharjoittajien taloushallinnosta. Opas antaa tukea taloushallinnon eri tehtävien itsenäiseen tekemiseen, sisältäen teorian lisäksi käytännön esimerkkejä.

Opinnäytetyön viitekehyksessä tarkasteltiin keskeisimpiä ammatinharjoittajan taloushallintoa ohjaavia lakeja ja säädöksiä. Opinnäytetyössä laadittiin yrittäjän X kirjanpito vertailun vuoksi yhden- ja kahdenkertaisena, lisäksi käsiteltiin yrityksen verotusta ja tilinpäätöstä. Tarvittavat asiat käytiin läpi yhdessä yrittäjän kanssa, jotta hän voisi jatkossa suoriutua taloushallinnostaan itse ja ymmärtäisi paremmin yrityksensä taloushallinnon kokonaisuutta. Tärkeimpiä lähteitä opinnäytetyössä olivat alan kirjallisuus ja lakitekstit sekä verohallinnon Internet sivut.

Opinnäytetyössä havaittiin, että kirjanpidon hallitseminen vaatii hyvin paljon tietoa eri laeista ja toimintatavoista. Ammatinharjoittajan tulisi tietää kirjanpitolain pääkohdat etenkin silloin, jos aikoo itse hoitaa taloushallintoaan. Vaatimukset kasvavat mitä suuremmasta liiketoiminnasta on kysymys. Lisäksi näin suuren kokonaisuuden sisäistäminen kerralla ilman aikaisempaa tietopohjaa taloushallinnosta oli haastavaa ja tarvitsisi paljon aikaa.

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Business Administration

MILJA MÖRÖ
Financial Management for Entrepreneurs

Bachelor's thesis 41 pages, appendices 6 pages
November 2014

The starting point for this thesis was the need of an entrepreneur to understand and take care of her company's accounts independently. The principal for the thesis is an entrepreneur with a hairdressing business which started its operations in August 2012. The first accounts and financial statements of the entrepreneur were made by the enterprise center Ensimetri. In the second accounting period, the entrepreneur wanted to learn how to manage the company's accounts herself.

The aim of the thesis was to present the main aspects of accounting, financial management and taxation for small businesses, in a way that will help the client for the thesis and other entrepreneurs with managing the finances of their companies. The aim was to create a condensed guide to financial management for owners of small businesses. The guide explains how to carry out the various tasks independently, and includes practical examples in addition to the theory.

The theoretical part of the thesis deals with the most important financial laws and regulations which apply to small businesses. As part of the thesis work, the accounts of entrepreneur X were prepared in single-entry and double-entry form for comparison. In addition, the company's tax and financial statements were dealt with. The necessary things were gone through together with the entrepreneur, so that she could continue to carry out the financial management procedures independently and understand better the company's finances as a whole. The main sources of information for the thesis were in literature and legal texts, as well as the website of the Finnish tax authorities.

The findings of the thesis were that to have a command of accounting, a lot of information about the various laws and accounting practices is needed. Entrepreneurs should know the main points of the accounting act, especially if they intend to handle their own financial management. The requirements increase the larger the business becomes. In addition, becoming familiar with such a large package of information without any previous knowledge base in financial management is extremely challenging and time-consuming.

Key words: practitioner, accounting, financial statement

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	6
2	AMMATINHARJOITTAJAN KIRJANPIDON LAIT JA ASETUKSET	7
2.1	Ammatinharjoittaja	7
2.2	Kirjanpitovelvollisuus.....	7
2.3	Kirjanpidon tehtävät	8
2.3.1	Tilikausi ja tilit	8
2.3.2	Kirjausjärjestys ja tositteet	9
2.3.3	Kirjaamisperusteet.....	9
3	KIRJANPITOTEKNIIKAT	11
3.1	Yhdenkertainen kirjanpito	11
3.2	Tapahtumien kirjaaminen	11
3.3	Kahdenkertainen kirjanpito.....	12
3.4	Tapahtumien kirjaaminen	13
3.5	Tilinpäätös	14
4	ARVONLISÄVEROTUS	15
4.1	Arvonlisävero ja verovelvollisuus	15
4.2	Arvonlisäveron määrä.....	17
4.3	Arvonlisäveron tilittäminen	18
4.4	Arvonlisäveron ilmoitusjaksot ja verotili	19
5	AMMATINHARJOITTAJAN ELIKEINOTULON VEROTUS	20
5.1	Veron pohja.....	20
5.2	Menon vähentämisoikeus ja poistot.....	20
5.3	Yritystulon jako verotettavaan ansiotuloon ja pääomatuloon.....	21
5.4	Yksityiskulujen erottaminen	22
5.5	Veron toimittaminen ja veroilmoitus	22
5.6	Yrityksen verosuunnittelu	23
6	YRITTÄJÄ X:N KIRJANPITO	24
6.1	Lähtökohdat ammatinharjoittaja x:n kirjanpidolle	24
6.2	Yrittäjän kirjanpito yhdenkertaisella kirjanpitomenetelmällä	24
6.3	Kirjanpitoa tehdessä ilmaantuneita ongelmia	25
6.4	Kahdenkertainen kirjanpito Econet Pro -ohjelmalla.....	26
6.5	Varaston arvo	27
7	YRITTÄJÄ X:N TILINPÄÄTÖS	29
7.1	Tuloslaskelma ja varallisuusluettelo	29
7.2	Tilinpäätös kahdenkertaisessa kirjanpidossa	31
7.3	Tuloslaskelma ja tase	32

8	KIRJANPITOTEKNIKOIDEN VERTAILUA	34
9	YRITTÄJÄ X:N VEROTUS.....	36
9.1	Yrittäjä X:n kausiveroilmoitus.....	36
9.2	Yrittäjän tuloveroilmoitus	37
10	YHTEENVETO	39
	LÄHTEET.....	40
	LIITTEET	42
	Liite 1. Yhdenkertainen kirjanpitotaulukko	42
	Liite 2. Ammatinharjoittajan tuloslaskelma	43
	Liite 3. Kululajikohtainen tuloslaskelmakaava	44
	Liite 4. Lyhennetty tasekaava.....	45
	Liite 5. Kausiveroilmoitus	46
	Liite 6. Tuloveroilmoitus.....	47

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheena on ammatinharjoittajan taloushallinto. Työn tavoitteena on esitellä keskeisimmät ammatinharjoittajan kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja verotukseen liittyvät seikat, jotka opastavat toimeksiantajaani ja muita ammatinharjoittajia taloushallinnon hoitamisessa itsenäisesti. Keskityn opinnäytetyössäni lähinnä ammatinharjoittajan taloushallintoon, sillä tällä ryhmällä on eniten mahdollisuuksia hoitaa taloushallintoaan itse. Tämä johtuu siitä, että heillä liiketoiminta ja kirjanpidon tapahtumat ovat usein vähäisempiä. Valitsin opinnäytetyöni aiheeksi kirjanpidon myös sen vuoksi, että se kiinnostaa minua ammattina sekä tiivistää ja konkretisoi jo oppimaani.

Opinnäytetyössäni saan käyttää toimeksiantajani parturi- ja kampaamoalan ammatinharjoittajan kirjanpitomateriaalia. Teen yrittäjä X:lle virallisen yhdenkertaisen kirjanpidon, tilinpäätöksen ja täytämme kausi- ja tuloveroilmoitukset. Yrittäjä on ilmoittautunut arvonnalisäverovelvolliseksi, joten käsittelen työssäni myös arvonnalisäveroa. Vertailun saamiseksi teen kirjanpidon ja tilinpäätöksen myös kahdenkertaisena. Vertailu kirjanpidon teen Econet Pro -kirjanpito-ohjelmalla.

Ammatinharjoittajille on hyötyä opinnäytetyöni tarjoamasta tuesta ja käytännön esimerkeistä. Tarkoitukseni onkin luoda tiivistetty opas ammatinharjoittajien taloushallinnosta. Viitekehyksessä tarkastelen lakeja ja säädöksiä, jotka ohjaavat ammatinharjoittajan taloushallintoa. Käytännön osuudessa esittelen ammatinharjoittajan tilikauden kirjanpidon tehtävät ja vertaan yhden- ja kahdenkertaista kirjanpitoa. Lisäksi opinnäytetyöni kautta saan myös itselleni varmuutta ja lisää osaamista yrityksen taloushallinnosta ja toivon, että se voisi olla apuna myös työnhaussa.

Tärkeimpiä lähteitä opinnäytetyössäni ovat alan kirjallisuus ja lakitekstit sekä verohallinnon Internet sivut. Liitteiksi valitsin mallit yhdenkertaisesta sarakekirjanpidosta, ammatinharjoittajan tuloslaskelman, kululajikohtaisen tuloslaskelmakaavan, taseenkaavan sekä kausi- ja tuloveroilmoitukset.

2 AMMATINHARJOITTAJAN KIRJANPIDON LAIT JA ASETUKSET

2.1 Ammatinharjoittaja

Ammatinharjoittaja on luonnollinen henkilö, joka omissa nimissään harjoittaa elinkeinotoimintaa ja vastaa itse taloudellisista sitoumuksistaan koko omaisuudellaan. Ammatinharjoittaja ei siis ole yhtiö. Ammatinharjoittajaksi voi ryhtyä myös alle 18-vuotias, tosin siihen tarvitaan yleensä huoltajan suostumus. Ammatinharjoittajaa kutsutaan usein myös toiminimeksi, mikä on monelle tutumpi termi. Ammatinharjoittajien lisäksi omis- sa nimissään voi harjoittaa elinkeinotoimintaa liikkeenharjoittajat. (Verohallinto, Yri- tyksen perustaminen 2014.)

Toisinaan saattaa olla epäselvää onko liiketoiminnassa kyseessä ammatin- vai liikkeen- harjoittaja. Erona ammatinharjoittajien ja liikkeenharjoittajien välillä voi pitää sitä, että liikkeenharjoittajalla on selkeästi toiminnassaan kiinteä liiketoimipaikka, tuotantoväli- neiden osuus ja riski ovat suurempia kuin ammatinharjoittajalla. Esimerkiksi kauppiaat ja ravintoloitsijat ovat liikkeenharjoittajia. Ammatinharjoittajan elinkeinotoiminta on usein palvelua, joka perustuu hänen omaan henkilökohtaiseen ammattitaitoonsa. Tyypil- lisiä ammatinharjoittajia ovat kampaajat, hierojat ja lääkärit. Tosin se onko kyseessä ammatin- vai liikkeenharjoittaja, on kirjanpitolautakunnan mukaan katsottava kulloinkin erikseen tapauksen yksilöllisten ominaisuuksien perusteella. Olennaisinta miksi liik- keen- ja ammatinharjoittaja tulisi erottaa toisistaan, on se, että ammatinharjoittajan kir- janpidolle on pienemmät vaatimukset, kuin liikkeenharjoittajalla. (Salin 2012, 10.)

2.2 Kirjanpitovelvollisuus

Kaikki ammatinharjoittajat ovat kirjanpitovelvollisia. Kirjanpitovelvolliset ovat velvol- lisia noudattamaan laissa asetettuja säädöksiä, jotka on kirjattu kirjanpitolakiin ja ase- tuksiin. Voimassa olevat kirjanpitolaki 30.12.1997/1336 ja -asetus 30.12.1997/1339, löytyvät helposti muun muassa julkisesta ja maksuttomasta valtion säädöspankista www.finlex.fi. Kirjanpitolain ja asetusten lisäksi kirjanpitovelvollisen tulisi noudattaa hyvää kirjanpitolittoa, jonka sisältö tulee kirjanpitoikäytännöstä ja teoriasta.

Hyvää kirjanpitoa ohjaa työ- ja elinkeinoministeriön yhteydessä toimiva Kirjanpitolautakunta eli KILA, joka antaa tarkentavia ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolain soveltamisesta. Kirjanpitovelvollisen tulee Kirjanpitolain (1997/1336, 1: 1 §) mukaan pitää kahdenkertaista kirjanpitoa, poikkeuksena ammatinharjoittajat, jotka voivat halutessaan pitää kirjanpitoa yhdenkertaisena, siis toisin kuin muun muassa liikkeenharjoittajat.

2.3 Kirjanpidon tehtävät

Kirjanpitoa ei tehdä vain koska laki niin vaatii, vaan sen päätarkoituksena on myös yrityksen tuloksen selvittäminen. Yrityksen oleellisin tehtävä on tuottaa voittoa, jonka määrästä ovat kiinnostuneita omistajat, mutta myös muut tahot kuten verottaja, rahoittajat, tavarantoimittajat, kilpailijat ja asiakkaat. Laskentatoimi voidaan jakaa sisäiseen ja ulkoiseen laskentatoimeen, joista ulkoisen laskentatoimen perustana on kirjanpito. Juuri tämä ulkoinen laskentatoimi tuottaa tietoa niille sidosryhmille, jotka ovat kiinnostuneita yrityksen tuloksesta. Kirjanpito selvittää yrityksen tulot, mihin ne on käytetty ja kuinka yrityksen varoja on käytetty. Lisäksi kirjanpidolla on ammatinharjoittajankin näkökulmasta tärkeä tehtävä. Kirjanpito nimittäin pitää erillään yrityksen ja yksityistalouden menot, tulot ja rahat. (Lindfors 2010, 11.)

2.3.1 Tilikausi ja tilit

Kirjanpidon tilikausi on 12 kuukautta ja ammatinharjoittajilla se on kalenterivuosi. Toimintaa aloittaessa tilikausi voi kuitenkin olla lyhyempi tai pidempi, enintään kuitenkin 18 kuukautta. Ammatinharjoittajan on merkittävä kirjanpitoonsa kaikki menot, korot ja verot sekä saadut tulot, samoin kuin tavaroiden ja palvelusten oma käyttö. Kirjanpidon voi toteuttaa joko käsin tai tietokoneella.

Kirjanpidon merkinnät tehdään siten, että jokainen tapahtuma kirjataan omalle tililleen, jotka pidetään joka tilikausi sisällöltään samoina ja joista kirjanpitovelvolliselta löytyy luettelo, niin sanottu tilikartta. Kirjanpilotilistä on käytävä selville, minkälaisesta tapahtumasta on kysymys. Tilien sisältöä voi muuttaa, jos syynä on tililuettelon muuttuminen toiminnan kehittyessä tai jokin muu erityinen syy. (Kirjanpitolaki 1997/1336, 2: 2 §.)

2.3.2 Kirjausjärjestys ja tositteet

Kirjanpidossa tapahtumat on kirjattava aikajärjestyksessä kuukausikohtaisesti, tai muulla vastaavalla jaksotuksella neljän kuukauden kuluttua kuukauden tai jakson päättymisestä (Kirjanpitolaki 1997/1336, 2: 4 §). Aikajärjestykseen kirjaaminen tapahtuu juoksevassa kirjanpidossa ja niistä tulee tulosteena päiväkirjat. Lisäksi tapahtumat on kirjattava asijärjestykseen, joka tapahtuu pääkirjanpidossa. Käteisellä suoritettut maksut tulee kirjata aikajärjestykseen viipymättä päiväkohtaisesti. Lisäksi arvonlisäverovelvollisen ammatinharjoittajan on tehtävä kirjauksensa arvonlisäverolaki huomioon ottaen siten, että arvonlisävero tulee ilmoitettua ja suoritettua lain vaatimassa ajassa. (Salin 2012, 14.)

Kirjausten tulisi aina perustua tositteeseen, jossa on päiväys ja se on numeroitu järjestelmällisesti, jotta tositteiden pohjalta tehty kirjaus ja tosite voidaan liittää toisiinsa. Tositteet ovat yleensä joko meno- tai tulotositteita. Tositteista on selvittävä, mitä on ostettu tai myyty, kuinka paljon, hinta ja myyjä. Tositteessa on oltava myös päiväys. Tositteita ovat esimerkiksi sähkölaskut, muut laskut ja kuitit. Myös tiliote voi toimia tositteena maksun vastaanottamisesta tai suorittamisesta, jos siinä on riittävä selvitys maksutapahtumasta. (Lindfors 2010, 22–24.) Sama tosite voi olla myös useamman toistuvan liike-tapahtuman tositteena. Esimerkiksi sopimuksen nojalla tapahtuva vuokran maksu, jossa vuokrasopimus toimii jokaisen maksutapahtuman tositteena. (Yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista 1.2.2011). Suoritettua maksusta saadun tositteiden tulisi olla ulkopuolisen, esimerkiksi maksun saajan antama alkuperäinen kuitti. Itse tehtyjä tositteita menoista tulisi välttää. (Salin 2012, 20.)

2.3.3 Kirjaamisperusteet

Tapahtumat voidaan kirjata joko suorite-, laskutus- tai maksuperusteisena. Suoriteperusteisessa kirjanpidossa tulokirjaus tehdään silloin, kun suorite eli esimerkiksi myyty tavara on luovutettu ja menokirjaus, kun suorite eli esimerkiksi ostettu tavara on vastaanotettu. Laskutusperustetta käytettäessä kirjaus tehdään silloin, kun lasku on lähetetty tai saatu. Maksuperusteisessa kirjanpidossa kirjaukset tehdään silloin, kun maksu tapahtuu, riippumatta siitä, onko tavara luovutettu tai vastaanotettu.

Tilinpäätös tulisi kirjanpitolain mukaan laatia suoriteperusteisesti, jolloin maksu- tai laskuperusteista kirjanpitoa pitäneiden tulisi muuttaa kirjanpitoa suoriteperusteiseksi. Tämä tarkoittaa sitä, että tilinpäätökseen tulee kirjata suoriteperusteisesti sellaiset menot ja tulot, joita ei välttämättä ole vielä edes laskutettu mutta ne on suoriteperusteisesti luovutettu tai vastaanotettu. Suoriteperusteisuus tilinpäätöksessä ei kuitenkaan koske ammatinharjoittajia, jotka tekevät kirjanpitoa yhdenkertaisena. He voivat kirjanpitolain mukaan tehdä tilinpäätöksensä maksuperusteisena.

3 KIRJANPITOTEKNIIKAT

3.1 Yhdenkertainen kirjanpito

Ammatinharjoittajat ovat kirjanpitolain (1997/1336, 7: 1 §) mukaan oikeutettuja tekemään kirjanpitoa yhdenkertaisena. Kirjanpidon kirjaukset tehdään aina kirjanpitotileille. Tileillä tulee olla nimi tai selite. Jos tilejä on paljon, annetaan niille yleensä myös numero, jolloin tiliin voi viitata nimen sijasta numerolla. Yhdenkertaista kirjanpitoa varten on oltava ainakin meno- ja tulotilit. Sitä mistä tai mihin raha on tullut, ei tarvitse eritellä, esimerkiksi kassa vai pankkitilille. (Salin 2012, 24.)

Vaikka periaatteessa kirjanpidon kirjauksille riittää meno- ja tulotili, kannattaa veroilmoitusta varten muut kulut eritellä eri tileille, esimerkiksi puhelinkulut ja ajoneuvokulut. Lisäksi on otettava huomioon, että tilit on eritelty siten, että niistä saa kaikki tarvittavat tiedot tuloslaskelmakaavassa esiintyviä eriä varten. Myös yhdenkertaista kirjanpitoa pitävällä on oltava käytettävistä tileistä tilikartta, eli luettelo käytettävistä tileistä. Koska yhdenkertaisessa kirjanpidosta selviää vain menot ja tulot, täytyy tilinpäätöstä ja veroilmoitusta varten vielä erikseen selvittää varat ja velat erilliseen luetteloon. (Salin 2012, 24.)

Yhdenkertainen kirjanpito perustuu yhtäläillä tositteisiin, jotka kirjataan tileille joko käsin tai tietokoneella. Erottava seikka kahdenkertaiseen kirjanpitoon on se, että kirjaukset tehdään vain yhdelle tilille, vastatiliä ei tarvita. Kirjauksiksi tehdään kirjanpitolain mukaan kaikki menot, korot ja verot, sekä saadut tulot samoin kuin tavaroiden ja palvelusten oma käyttö. Näin saadaan pidettyä erillään elinkeinotoiminta ja yksityistalous, joka on yksi kirjanpidon tarkoituksista (Verohallinto, Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi 2014).

3.2 Tapahtumien kirjaaminen

Ammatinharjoittajan yhdenkertaista kirjanpitoa voi tehdä joko suoraan sidottuun kirjanpitokirjaan tai esimerkiksi Exceliin ja tulostaa sekä sitoa tilinpäätöksen laatimisen jälkeen. Yhdenkertainen kirjanpito on aina maksuperusteista ja kirjaus tehdään siis sen

päivän kohdalle, kun raha on maksettu tai saatu. Itse kirjauksia varten tositteet tulee numeroida. Tositteiden numerointi perustuu usein juoksevaan numerointiin, sillä juoksevalla numeroinnilla voidaan varmentaa kirjausketjun aukottomuus. Numeroinnin perustana voi olla jokin muukin systemaattinen numerointitapa, kuten esimerkiksi päivämäärä. (Yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista 1.2.2011). Kirjanpidon tapahtumat merkitään omiin sarakkeisiin tositteiden perusteella. Sarakkeeseen merkitään tositenumero, tapahtuman päiväys, selite ja rahasumma. (taulukko 1). Myynti 24 % tilille kirjataan arvonlisäveroton myynti, samoin kuin ostot omalle tililleen. Myynnistä suoritettava arvonlisävero kirjataan omalle tilille, samoin kuin ostojen hyvitettyä arvonlisäveron osuus.

TAULUKKO 1. Kirjanpidon tapahtumien kirjaaminen yhdenkertaisella kirjanpitolaskennalla.

Tosite nro.	Päiväys	Selite	Myynti 24 %	Ostot 24 %
1.	1.1.2014	myynti	35,60 €	
2.	3.1.2014	osto		12,40 €

3.3 Kahdenkertainen kirjanpito

Ammattinharjoittajat voivat halutessaan pitää myös kahdenkertaista kirjanpitoa. Kahdenkertaistakin kirjanpitoa voi pitää niin sanotulla sarakekirjanpidolla. Kahdenkertainen kirjanpito on kuitenkin haastavampaa kuin yhdenkertainen kirjanpito, ja siksi sitä tehdäänkin yleensä kirjanpito-ohjelmalla, jolla sen hallitseminen on helpompaa. Kahdenkertainen kirjanpito voi olla joko maksu- tai suoriteperusteista, mutta tilinpäätöksessä maksuperusteisena tehty kirjanpito täytyy muuttaa suoriteperusteiseksi.

Kahdenkertaisessa kirjanpidossa tilikauden alussa tehdään tilinavaus, jossa edellisen tilikauden taseeseen päätetyt erät siirretään uuden tilikauden tilien alkusaldoiksi. Kahdenkertaisessa kirjanpidossa tilillä on kaksi puolta, kredit ja debet. Puolia voidaan kutsua myös Per ja An tai velotus ja hyvitys. Kirjanpitoa tehdessä kahdenkertaisella kirjanpitolaskennalla täytyy tuntea kirjaussäännöt. Kahdenkertaisessa kirjanpidossa kirjattava tapahtuma merkitään aina vähintään kahdelle eri tilille, toisen kredit- ja toisen debet-puolelle (Salin 2012, 25).

3.4 Tapahtumien kirjaaminen

Tilit voidaan jakaa meno-, tulo- ja rahoitustileiksi, joilla on kaikilla omat kirjaussääntönsä. Rahoitustilien kuten kassa- ja pankkitilin alkusaldo ja lisäys tehdään tilin debet-puolelle ja vähennys kredit-puolelle. Tulo- ja pääomatilin lisäys kredit-puolelle ja vähennys debet-puolelle. Tulo- ja pääomatilejä ovat esimerkiksi myyntitili ja velkatili. Menotilillä menon lisäys tehdään debet-puolelle ja vähennys kredit-puolelle. Menotilejä ovat esimerkiksi ostotili ja puhelinkulutitili. Kirjanpito-ohjelmissa kredit-kirjaukset ovat useasti miinusmerkkisiä, esimerkiksi myynninlisäys tulee myyntitilin kredit-puolelle, mikä tuntuu helposti väärältä. (Lindfors 2010, 28–29.) Kirjauksia onkin hyvä miettiä siltä kantilta, miten se vaikuttaa kassa- tai pankkitiliin. Eli, kun tilitä maksetaan puhelinelasku, kirjataan raha lähteväksi pankkitilin kredit-puolelta, joka siis vähentää pankkitilin saldoa. Vastakirjaus tehdään puhelinkulutitilin debet-puolelle, joka kasvattaa kulutitilin saldoa.

Tässä (kuvio 1.) suoriteperusteisessa kirjanpidossa myynti kirjataan silloin, kun tavara tai palvelu on luovutettu. Myynti 24 % tilin kredit-puolelle kirjataan arvonlisäveroton summa ja suoritettava ALV-tilille myynnistä suoritettava arvonlisäveron osuus. Myyntitilin vastatilille myyntisaamiset-tilille kirjataan debet-puolelle asiakkaalta veloitettava summa. Kun asiakkaalta saadaan maksusuoritus, kirjataan suoritus myyntisaamiset-tilin kredit-puolelle ja pankkitilin debet-puolelle.

Myynti 24 %		Myyntisaamiset		Suoritettava ALV	
Debet	Kredit	Debet	Kredit	Debet	Kredit
	322,58	400			77,42
			400		

Pankkitili	
Debet	Kredit
400	

KUVIO 1. Myynnin kirjaaminen kahdenkertaisella kirjanpidolla

3.5 Tilinpäätös

Tilikauden päätyttyä, joka ammatinharjoittajalla on kalenterivuosi, tulee laatia tilinpäätös. Ammatinharjoittajan, joka pitää kahdenkertaista kirjanpitoa, on laadittava tilinpäätös neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä ja yhdenkertaista kirjanpitoa pitävän kahdenkuukauden kuluttua tilikauden päättymisestä. Käytännössä tilinpäätöksessä kirjanpidon tilit päätetään joko tulos- tai tasetilille, joidenka avulla saadaan laadittua erilaisia tilinpäätösraportteja. Ammatinharjoittajalta vaadittavia tilinpäätösraportteja ovat tuloslaskelma ja tasetta vastaava luettelo varoista ja veloista, jotka on päivättävä ja allekirjoitettava.

Ammatinharjoittajalla riittää, että hän merkitsee tuloslaskelmaan ammatista saadut tulot ja oman käytön tuotoksi. Tuloista vähennetään menot, korot, poistot ja verot. Ammatinharjoittajan tuloslaskelmakaava löytyy kirjanpitoasetuksista (1997/1339 1 luku). Ammatinharjoittajan ei tarvitse siis tilinpäätöksessään laatia varsinaista tasetta, vaan riittää, että hän liittää tilinpäätökseensä eriteltyt luettelot ammatista johtuneista varoista ja veloista.

Ammatinharjoittajan tulisi säilyttää kirjanpitokirjoja ja tositteita vähintään kuusi vuotta tilikauden lopusta laskien. Jos kirjanpitoaineisto on tehty sähköisessä muodossa, ei perikopioita tarvita muusta kuin tasekirjasta. Koska sähköinen taloushallinto on jo niin yleistä, on kirjanpitolautakunta laatinut yleisohjeet 1.2.2011, koskien kirjanpidon menetelmiä ja aineistoja. Ohjeet löytyvät lakitietopankki Edilexistä. Ohjeissa mainitaan muun muassa, että kirjanpito ja tilinpäätöstietojen talletus täytyy varmentaa pysyvällä tavalla kahdelle eri tietovälineelle, eikä tietoja saa pystyä muuttamaan. Kirjanpitoaineiston tekninen käytettävyys on varmistettava koko säilytysajan, tarkoittaen sitä, että aineiston on mahdollista avata luettavaksi tietokoneen näytölle tai tulostaa.

4 ARVONLISÄVEROTUS

4.1 Arvonlisävero ja verovelvollisuus

Arvonlisäverotusta säätelee eduskunnan säätämä Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501. Arvonlisävero on maailman yleisin kulutusvero ja se on välillinen vero. Kulutusvero tarkoittaa sitä, että se maksetaan tavaroiden ja palveluiden kulutuksesta. Välillinen vero taas tarkoittaa, että kuluttajat eivät tilitä veroa valtiolle, vaan tilittäjiä ovat tavaroiden ja palveluiden myyjät. (Äärilä & Nyrhinen 2010, 28–29.) Liiketoiminnan harjoittaja siis lisää arvonlisäveron osuuden tuotteen tai palvelun hintaan ja perii sen asiakkaalta. Tämän veron osuuden yrittäjä sitten tilittää myöhemmin valtiolle.

Arvonlisäverovelvollisia ovat pääsääntöisesti kaikki, jotka Suomessa harjoittavat liiketoiminnan muodossa tavaroiden tai palveluiden myyntiä tai vuokrausta. Verovelvollisuuden ulkopuolelle jää kuitenkin laissa säädettyinä muun muassa kiinteistöjen ja osakehuoneistojen myynti, terveyden- ja sairaanhoitopalvelut sekä sosiaalihuoltopalvelut. (Verohallinto, Arvonlisäverotus 2014.) Myyntinä pidetään myös tavaran tai palvelun ottamista omaan käyttöön, kuitenkin siten, että veroa ei tarvitse suorittaa, jos omaan käyttöön otetaan vain vähäisiä määriä. Vähäisenä määränä pidetään 850 euroa (ilman veroa) vuodessa (Arvonlisäverovelvollisen opas 2011, 33).

Arvonlisäverovelvollisen on ilmoitauduttava arvonlisäverorekisteriin. Ammatinharjoittajat voivat tehdä ilmoittautumisen Y-lomakkeella patentti- ja rekisterihallituksen ja verohallinnon yhteisessä yritystietojärjestelmässä, joko yrityksen perustamisilmoitus- tai muutosilmoituslomakkeella (Verohallinto, Arvonlisäverovelvolliseksi ilmoittautuminen 2014). Velvollisuus tuo mukanaan myös vähennysoikeuden, eli arvonlisäverovelvollinen on oikeutettu vähentämään liiketoimintaansa varten toiselta verovelvolliselta hankkimiansa tavaroiden sisältämän veron. Käytännössä siis, verovelvollinen saa vähentää myynnin veron määrästä liiketoimintaan ostamiensa tavaroiden veron. Näin välttyään myös veron kertaantumiselta jälleenmyynnin yhteydessä.

Poikkeuksen verovelvollisuuteen tuo vähäinen liikevaihto. Arvonlisäverolain (1993/1501, 2: 3 §) mukaan myyjä ei ole verovelvollinen, jos tilikauden myynti on enintään 8500 euroa. Elinkeinonharjoittaja tulee itse arvioida tilikauden liikevaihdon määrä.

Jos tilikauden liikevaihto ylittää 8500 euroa, mutta elinkeinonharjoittaja on arvioinut sen jäävän alle, eikä ole ilmoittautunut arvonlisäverorekisteriin, katsoo verohallinto elinkeinonharjoittajan takautuvasti verovelvolliseksi. Tällöin vero on toimitettava jälkikäteen koko tilikauden myynnistä, ja takautuvan rekisteröinnin yhteydessä joutuu maksamaan arvonlisäveron viivästyskorkoineen.

On siis tärkeää, että elinkeinonharjoittaja arvioi tilikauden liikevaihtonsa oikein (Verohallinto, Vähäinen liiketoiminta on arvonlisäverotonta, luettu 12.6.2014). Lisäksi arvonlisäverovelvollinen voi saada huojennusta maksettavasta verosta liikevaihtonsa perusteella. Huojennukseen on oikeutettu, jos tilikauden veroton liikevaihto jää alle 22 500 euroa. Huojennuksen määrä voi laskea kaavalla (kuvio 2) ja se ilmoitetaan kausiveroilmoituksessa (Arvonlisäverovelvollisen opas 2011, 40).

$$\text{vero} - \frac{(\text{liikevaihto} - 8\,500) \times \text{vero}}{14\,000}$$

KUVIO 2. Alarajahuojennuksen laskeminen.

Elinkeinonharjoittaja voi myös vapaaehtoisesti ilmoittautua arvonlisäverorekisteriin vaikka tilikauden liikevaihto jäisikin alle 8500 euron, tällöin hän saa tilikauden päättyttyä alarajahuojennuksena takaisin koko tilikaudella tilitetyn veron. Esimerkiksi jälleenmyyjien kannattaa kuulua arvonlisäverorekisteriin, vaikka liikevaihto jäisikin alle 8500, jottei vero kertaantuisi myydessä tavaroita tai palveluja toiselle verovelvolliselle.

Arvonlisäverovelvollisen on tärkeää hallita laskun oikeat tiedot, sillä laskulla on erityisen keskeinen asema myös arvonlisäverotuksessa. Laskussa on oltava sovellettavaan alv-menettelyyn liittyvät tiedot, jolloin laskun avulla viranomaiset voivat valvoa arvonlisäverovelvollisia ja ostaja perustella vähennysoikeutensa. Myyjällä on kaupassa laskunantovelvollisuus, eli myyjän on annettava verollisen tavarain tai palvelun myynnistä lasku, jos ostaja on elinkeinonharjoittaja tai oikeushenkilö. (Äärilä & Nyrhinen 2012, 661.) Laskumerkintöjä koskevia vaatimuksia on säädetty Arvonlisäverolaissa (1993/1501, 22 luku). Laskussa on oltava merkintä mm. laskun antamispäivästä, juokseva laskunumero, myyjän arvonlisäverotunniste (Y-tunnus), myyjän- ja ostajan nimi ja osoite, myytyjen tavaroiden tai palvelun määrä tai laajuus ja luonne, tavaroiden toimi-

tuspäivä, veron peruste verokannoittain, verokanta, sekä suoritettavan veron määrä euroissa.

Vähäisemmät vaatimukset laskumerkinnöissä on sellaisille laskuille joiden loppusumma on enintään 250 euroa, myynti on yksityishenkilölle tai ravintola- ja ateriapalveluja. Vähäisemmät vaatimukset koskevat myös henkilökuljetuksien laskuja ja pysäköinti tai muiden vastaavien laitteiden tositteita. Edellä mainittuihin laskutyyppeihin riittää merkintä laskun antamispäivästä, myyjän nimi ja arvonlisäverotunniste, myytyjen tavaroiden ja palvelujen määrä ja luonne, sekä suoritettavan veron määrä verokannoittain tai veron peruste. (Arvonlisäverolaki 1993/1501, 22: 209 c §.)

4.2 Arvonlisäveron määrä

Veron määrä lasketaan verokannan mukaan. Verokannat vaihtelevat eri tuotteiden ja palveluiden kohdalla. Taulukossa 2. esitetään 1.1.2013 voimaan astuneet arvonlisäverokannat.

TAULUKKO 2. Arvonlisäverokannat 1.1.2013 (Verohallinto, Arvonlisäverotus)

yleinen verokanta, joka koskee useimpia tavaroita ja palveluita	24 %
elintarvikkeet rehut ja ravintola- ja ateriapalvelut	14 %
kirjat, lääkkeet ja liikuntapalvelut elokuvanäytökset ja kulttuuri- ja viihdetilaisuuksien sisäänpääsy henkilökuljetukset ja majoituspalvelut televisio- ja yleisradiotoiminnasta saadut korvaukset	10 %

Veron määrä lasketaan veron perusteesta, joka on tuotteen tai palvelun hinta ilman veroa. Veron perusteeseen lasketaan kaikki hinnanalaiset kuten laskutus, lähetys- ja kuljetuskustannukset. Veron perusteesta saa taas vähentää ostajan alennukset, kuten vuosialennukset. (Äärilä & Nyrhinen 2012, 159.) Käytännössä siis veron peruste kerrotaan tavarain tai palvelun veroprosentilla, jolloin saadaan lopullinen asiakkaalta veloitettava summa (kuvio 3).

Tuotteen veroton hinta 500 euroa ja verokanta 24 %.

Verollinen hinta: $500 \text{ €} \times 1,24 = 620 \text{ €}$

Veron osuus: $620 \text{ €} / 1,24 \times 0,24 = 120 \text{ €}$

Veroton hinta: $620 \text{ €} / 1,24 = 500 \text{ €}$

KUVIO 3. Arvonlisäveron määrän laskeminen

4.3 Arvonlisäveron tilittäminen

Arvonlisäverovelvollisen ammatinharjoittajan on suoritettava kirjanpitoa niin, että siitä saadaan arvonlisäverotusta varten tarvittavat tiedot (Salin 2012, 12). Kirjauksia tehdessä on siis eriteltävä suoritettavan- ja vähennettävän arvonlisäveron määrä, jotta kuun lopussa tiedetään, mikä on valtiolle suoritettavan veron osuus. Jokaisella verokannalla on oltava oma tilinsä, koska myynnistä suoritettava vero lasketaan jokaisen verokannan osalta erikseen. Käytännössä siis myynti kirjataan tulotilille (Myynti 24 %) ilman arvonlisäveroa ja arvonlisäveron osuus omalle suoritettavan arvonlisäveron tilille. Ostot taas kirjataan menotilille (Ostot 24 %) ilman arvonlisäveron osuutta ja arvonlisäveron osuus vähennettävän arvonlisäveron tilille (taulukko 3).

TAULUKKO 3. Yhdenkertaisen kirjanpidon menetelmällä tehty myynnin ja oston kirjaus, sekä arvonlisäveron erittely omille tileilleen.

tosite nro	päiväys	selite	Myynti 24 %	Ostot 24 %	Suoritettava ALV	Vähennettävä ALV
1	12.6.	hiusten leikkaus	42,00		10,08	
2	16.6.	tukkuostos		260,00		62,40

Arvonlisävero suoritetaan myynnistä pääsääntöisesti siltä kuukaudelta, jolloin myyty tavara on toimitettu ja ostettu tavara vastaanotettu (suoriteperuste). Koska verovelvollinen voi tilikautensa aikana pitää kirjanpitoansa myös laskutusperusteisesti, suoritetaan tässä tapauksessa myös arvonlisävero laskutusperusteisesti siltä kuukaudelta, kun asiakasta on tavarasta laskutettu, tai ostosta on lasku vastaanotettu. Tilikauden päätyttyä laskutusperusteinen tilitys on kuitenkin oikaistava suoritusperusteiseksi, ja laskuttamatta

olevista myynneistä on toimitettava vero suoriteperusteisesti samoin kuin ostoista. Ammatinharjoittajilla on oikeus pitää tilikauden kirjanpitoa ja tilinpäätöksensä maksuperusteisena ja siten hän voi myös kohdistaa suoritettavan arvonlisäveron sille kuukaudelle, kun maksu on saatu tai maksettu. (Arvonlisäverovelvollisen opas 2011, 35–37.) Valtiolle tilitettävän veron määrä saadaan siis, kun vähennetään suoritettavan veron yhteissummasta vähennettävän veron yhteissumma.

4.4 Arvonlisäveron ilmoitusjaksot ja verotili

Arvonlisäverot ilmoitetaan kausiveroilmoituksella oman kohdekauden mukaisesti. Pienet yrityksen voivat antaa ilmoituksen joko neljännesvuosittain (kalenterivuoden liikevaihto enintään 50 000 euroa) tai kalenterivuosittain (kalenterivuoden liikevaihto enintään 25 000 euroa). Muut antavat kausiveroilmoituksen kuukausittain. Kuukausittain ja neljännesvuosittain sähköisesti annettavat kausiveroilmoitukset on oltava perillä Verohallinnossa kohdekauden päättymisestä seuraavan toisen kuukauden 12. päivä, eli syyskuun arvonlisäveroilmoitus on oltava perillä marraskuun 12:sta päivään mennessä. Paperiset kausiveroilmoitukset sen sijaan kuun 7. päivä. Kalenterivuosittain arvonlisäveronsa ilmoittavien kausiveroilmoitus on oltava perillä helmikuun 28. päivänä.

Kausiveroilmoituksen voi antaa Verohallinnon verotili-palvelussa Internetissä tai paperisena versiona. Verotilille ilmoitetut verot voi maksaa verotili-palvelussa verkkomaksuna. Verotilillä voi seurata myös muita tapahtumia, joita verotilin kautta voi hoitaa, kuten työnantajasuorituksia ja ennakkoveroja.

5 AMMATINHARJOITTAJAN ELIKEINOTULON VEROTUS

5.1 Veron pohja

Ammatinharjoittajan elinkeinotoiminnan veronalainen tulos lasketaan Elinkeinotuloverolain 24.6.1968/360 mukaan. Koska ammatinharjoittaja ei ole yhtiö, verotetaan häntä luonnollisena henkilönä kaikkien ansio- ja pääomatulojen perusteella. Ammatinharjoittajan tuloveron pohjana käytetään kirjanpitoa, joka on laadittu kirjanpitolain ja hyvän kirjanpitolaitoksen mukaisesti. Ammatinharjoittajan elinkeinotoiminnan tulot ovat pääsääntöisesti kaikki veronalaisia ja menot vähennyskelpoisia. Täten verotettava tulos saadaan, kun tuloista vähennetään kulut, jotka ovat aiheutuneet tulojen hankkimisesta. Tuloksesta vähennetään vielä mahdolliset edellisten vuosien tappiot, jolloin jäljellä on jaettava yritystulo.

5.2 Menon vähentämisoikeus ja poistot

Vaikka suurin osa tulonhankkimisesta johtuvaista menoista on vähennyskelpoisia, on kuitenkin osaa vähennysoikeuksista laissa rajoitettu. Menojen vähennysoikeuden rajoituksesta on säädetty Elinkeinotuloverolaissa (1968/360, 2: 16 §). Tässä pykälässä on säädetty muun muassa siten, että tulon hankkimisesta aiheutuneita menoja eivät ole yrittäjän puolisolleen tai alle 14-vuotiaalle lapselleen maksamat palkat. Ammatinharjoittaja ei voi myöskään maksaa itselleen kilometrikorvauksia, päivärahoja tai luontaisetuja kuten palkansaajille, eivätkä ne siten ole vähennyskelpoisia.

Sen sijaan, tilapäiset matkakulut saa vähentää Elinkeinotuloverolain (1968/360, 4 luku IV osa 55 §) mukaan, jolloin korvaus menolisäyksestä on yhdenmukainen palkansaajille maksettavan korvausten kanssa (Leppiniemi & Walden 2009, 150). Verohallinnon ohjeistuksen mukaisesti myös oman auton käytön saa kirjata vähennyksiin. Sakkoja ei sen sijaan saa vähentää verotuksessa. Vuonna 2013 edustuskuluista vielä puolet oli verotuksessa vähennyskelpoista kulua, mutta vuoden 2014 alusta tämä vähennysoikeus poistui kokonaan. (Verohallinto, elinkeinotoiminnan tuotot ja kulut 2014.) Hallitus on kuitenkin päättänyt vuoden 2015 talousarvioesityksessä (28.8.2014), että yritysten edus-

tusmenojen osittainen vähennysoikeus palautetaan vuonna 2015, jolloin siis taas puolet edustusmenoista on verotuksessa vähennyskelpoista kulua.

Irtaimen käyttöomaisuuden kuten erilaisten laitteiden ja koneiden hankintakuluja ei välttämättä saa kirjata kuluksi kerrallaan, vaan siihen kuinka ne merkitään kuluiksi, on olemassa omat sääntönsä. Elinkeinotuloverolain (1968/360, 2: 30 §) mukaan koneista ja kalustosta, sekä muista niihin verrattavasta käyttöomaisuuden hankintamenosta tehdään poistot yhtenä eränä menojäännöksestä. Tällaista käyttöomaisuutta ei siis saa kirjata kuluksi kerralla, vaan poistot tehdään menojäännöksestä, joka on verovuoden aikana hankitun käyttöomaisuuden hankintamenojen ja edellisten vuosien jäljelle jääneiden hankintamenojen yhteen laskettu summa.

Tästä menojäännös-summasta saa vuosittain tehdä maksimissaan 25 % suuruisen poiston, joka merkitään kuluksi kirjanpitoon ja veroilmoitukseen. Kuitenkin sellainen irtain käyttöomaisuus, jonka käyttöiän katsotaan olevan enintään kolme vuotta tai hankintameno on enintään 850 euroa, voi kirjata kokonaisuudessaan kuluksi sinä verovuonna, kun se on otettu käyttöön. Pienhankintoina saa verovuonna vähentää maksimissaan 2500 euroa. Laissa on lisäksi erikseen säädetty ammattiautojen ja rakennusten poistoista. (Elinkeinotuloverolaki 1968/360, 3 luku.)

5.3 Yritystulon jako verotettavaan ansiotuloon ja pääomatuloon

Yritystulo jaetaan pääoma- ja ansiotuloksi. Näitä jaettuja tuloja verotetaan Tuloverolain (1995/1535) mukaan. Yritystulosta pääomatuloa on elinkeinotoimintaan kuuluvalla nettovarallisuudelle laskettu 20 %:n vuotuinen tuotto ja sen ylittävä osa ansiotuloa. Nettovarallisuus lasketaan Tuloverolain (1992/1535, 2: 41 §) ja Varojen arvostamislain (2005/1142, 3:15–17 §) mukaan siten, että nettovarallisuus on se jäännös, joka saadaan, kun elinkeinotoiminnan varoista vähennetään velat.

Nettovarallisuuslaskelma tehdään yrityksen taseen perusteella, mutta laskelmissa on huomioitava, että elinkeinonharjoittajan yksityistalouteen kuuluvia varoja ja velkoja ei oteta huomioon. Esimerkiksi yksityiskäytössä oleva asunto jätetään laskelmissa ulkopuolelle, vaikka se sisältyisi yrityksen taseessa varoihin. Sen sijaan nettovarallisuuteen luetaan 30 % verovuotta edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksettujen palkkojen mää-

rästä. (Tomperi, 2014, 30.) Laskentaan liittyvistä yksityiskohtaisemmista varojen ja velkojen arvostamisesta on säädetty Varojen arvostamislaisissa (2005/1142).

Jaetun yritystulon pääomatulo-osuutta verotetaan verokannan 30 % mukaan, paitsi 40 000 euroa ylittävistä osasta vero on 32 %. Pääomatuloista veroa suoritetaan valtiolle. Ansiotulo-osuus lisätään ammatinharjoittajan muihin mahdollisiin ansiotuloihin ja näitä verotetaan progressiivisesti. Ansiotuloista suoritetaan veroa valtiolle, kunnille ja seurakunnille. (Verohallinto, Tuloverotus 2014.)

5.4 Yksityiskulujen erottaminen

Vähennysoikeutettuja menoja ovat vain ne, jotka johtuvat tulonhankkimisesta. Ammatinharjoittajan tulee olla tarkka siitä, mitkä menoista kuuluvat suoraan elinkeinotoiminnan piiriin ja mitkä taas ovat yrittäjän henkilökohtaisia elantomenoja. Esimerkiksi kiinteistö jota käytetään elinkeinotoiminnan tulonhankkimisessa ja yrittäjän asuntona, on kulujensa osalta vähennyskelpoinen vain niiltä osin, kun sitä käytetään elinkeinotoiminnassa. Samoin ovat myös koneet, puhelin ja auto, joita käytetään yritystoiminnan lisäksi myös yksityiskäytössä. (Koponen 2013, 40.)

Lisäksi vaikka arvonalisäverotuksessa on vähäistä (enintään 850 €) yksityiskäyttöön otetun tavaran verotusta huojennettu, ei tuloverotuksessa ole samanlaista verottomuutta, koskien vähäistä omaa käyttöä. Tuloverotuksen osalta kaikista omaan käyttöön otetuista tavaroista on tehtävä oikaisu menokirjauksiin, sillä menot eivät ole vähennyskelpoisia yksityiskäytön osalta. Myös hyödykkeiden lahjoitukset ulkopuolisille katsotaan yksityisotoiksi. (Koponen 2013, 134.)

5.5 Veron toimittaminen ja veroilmoitus

Ammatinharjoittajan elinkeinotoiminnan verotus hoidetaan yleensä ennakonkantona, joka perustuu elinkeinotoiminnan verotettavaan tulokseen. Ennakonkannossa Verohallinto määrää ammatinharjoittajalle etukäteen maksettavan veron eli ennakko-veron. Verohallinto määrää ennakko-veron tulevalle verovuodelle automaattisesti. Pohjana ennakko-verolle käytetään viimeksi päättyneen verotuksen tietoja ja sen pyritään saamaan vas-

taamaan lopullisia verovuoden veroja. Verohallinto toimittaa automaattisesti postitse ennakkoveropäätöksen ja tilisiirtolomakkeen veron maksua varten sellaisille yrittäjille, jotka maksaneet ennakkoveroa jo edellisenä vuotena. Toimintansa aloittaneen yrittäjän tulee hakea ennakkoveroa Verokortti verkossa -palvelusta tai ennakkoverohakemuslomakkeella. Ammatinharjoittaja saa liikaa maksetun ennakkoveron takaisin, tai jos ennakonkantoa on maksanut liian vähän, maksetaan puuttuva osa jäännösverona. (Verohallinto, ennakkoverot 2014.)

Ammatinharjoittajan, joka pitää yhdenkertaista maksuperusteista kirjanpitoa tilikausi ja siten myös verovuosi on kalenterivuosi. Verovuoden elinkeinotoiminnan tiedot tuloverotusta varten ammatinharjoittaja ilmoittaa veroilmoituslomakkeella 5. Ammatinharjoittajat saavat yleisesti esitetyt veroilmoituslomakkeen, joka yrittäjän tulee tarkistaa ja tarvittaessa korjata tai lisätä puuttuvat tiedot. Korjausten jälkeen lomake palautetaan Verohallinnolle lomakkeeseen merkittyyn viimeiseen palautuspäivään mennessä. Korjaukset voi tehdä myös verkossa Verotili-palvelussa.

5.6 Yrityksen verosuunnittelu

Myös ammatinharjoittajalla on lain puitteissa mahdollisuus verosuunnitteluun. Pääsääntöisesti yrittäjän tuloista pääomatuloiksi katsotaan nettovarallisuudelle laskettu 20 %:n vuotuinen tuotto. Yrittäjä voi kuitenkin halutessaan vaatia pääomatulo-osuudeksi 10 %:n määrää nettovarallisuudesta tai että yritystulo verotetaan kokonaan ansiotulona. Näistä jokaisesta vaihtoehdosta on mahdollista tehdä laskelma esimerkiksi Verohallinnon Internet-sivuilla. Näin voi tarkistaa, mikä olisi verotuksen kannalta edullisin vaihtoehto yrittäjälle.

Yrittäjän on itse vaadittava pääsäännöstä poikkeavaa yritystulon jakamismuotoa. Varsinkin, jos yrittäjän tulot ovat pienet, kannattaa ne vaatia verotettavaksi kokonaan ansiotuloina. Tällöin ansiotuloista maksettava vero on yleensä pienempi kuin pääomatuloista maksettava 30 %:n vero. Toisaalta taas, jos tulot ovat suuremmat kuin 40 000 – 45 000 euroa, on pääomatulojen verokanta pienempi kuin ansiotulojen. Tällöin yrittäjän kannattaisi pyrkiä kasvattamaan yrityksen nettovarallisuutta, jotta pääomatulo osuus olisi suurempi. Sijoitukset yritykseen kasvattavat nettovarallisuutta ja yksityisötöt pienentävät sitä. (Tomperi 2014, 213.)

6 YRITTÄJÄ X:N KIRJANPITO

6.1 Lähtökohdat ammatinharjoittaja x:n kirjanpidolle

Kampaamoalan Ammatinharjoittaja X oli aloittanut yrittäjänä elokuussa 2012. Hän ei ole aiemmin itse hoitanut juoksevaa kirjanpitoaan tai tilinpäätöstään, vaan ensimmäisen vajaan tilikauden osalta hän oli saanut kirjanpitoonsa apua Ensimetrin kautta. Yrittäjä on hakeutunut vapaaehtoisesti arvonnäisäverovelvolliseksi, ja täten hänen täytyy tilittää myös arvonnäisävero kohdekaudeltaan valtiolle. Yrittäjä harjoittaa elinkeinoaan kotonaan ja satunnaisesti hän tekee myös käyntejä asiakkaiden luo. (Yrittäjä X 9.12.2013)

Tein yrittäjä X:n vuoden 2013 juoksevan kirjanpidon häneltä saamiini tosittien pohjalta. Päädyin tekemään virallisen kirjanpidon yhdenkertaisella kirjanpitoimenetelmällä. Vertailun saamiseksi tein yrittäjän kirjanpidon myös kahdenkertaisena kirjanpito-ohjelma Econet Pron avulla. Yhdenkertaisen kirjanpidon valitsin, koska se on kirjausten vähyyden vuoksi yksinkertaisempi ja tarpeeksi riittävä yrittäjä X:n tarpeisiin. Yhdenker- taista kirjanpitoa on myös mahdollista pitää ilman erillisen kirjanpito-ohjelman hankin- taa.

Aloin tehdä kirjanpitoa itsenäisesti saatuani yrittäjältä tarvittavat pohjatiedot ja tosittiet. Koska sain toimeksiannon yrityksen kirjanpidon tekemiseksi vuoden jo ollessa lopuil- laan, eikä yrittäjällä itsellään ollut pohjaa kirjanpidon pitämislle. Laadittuani tilinpää- töksen kävimme sen yrittäjän kanssa yhdessä läpi ja täytimme kausiveroilmoituksen ja tuloveroilmoituksen Verotili-palvelussa. (Yrittäjä X 23.1.2013.)

6.2 Yrittäjän kirjanpito yhdenkertaisella kirjanpitoimenetelmällä

Tositteet olivat valmiiksi kansiossa aikajärjestyksessä muutoin, paitsi ostotosittiet olivat omana ryhmänä. Minun täytyi ensin lajitella ostotosittiet muiden tosittien jouk- koon, jotta kaikki noudattaisivat aikajärjestyttä. Sen jälkeen jatkoin juoksevan kirjanpi- don laatimista. Yrittäjän kirjanpito tehtiin maksuperusteisena. Vuoden ensimmäinen tosittie oli kuitti suoritetusta maksusta, jonka numeroin ykköseksi. Kirjasin tapahtumat taulukkoon, jonka olin laatinut Exceliin. Numeroin kaikki tosittiet juoksevasti samalla

numerolla, joka tuli Excelin taulukkoon, jotta ne voi myöhemmin yhdistää toisiinsa. Taulukon tekemiseen sain mallia Salinin Liikkeen- ja ammatinharjoittajan kirjanpitolomakkeesta. Mallia apua käyttäen tein version, joka soveltui paremmin yrittäjän tarpeisiin. Liitteessä 1. on kuvattuna malli Excelillä tehdystä taulukosta. Koska yrittäjän tositteet koostuvat lähinnä tuloista myytyinä palveluina tai tuotteina ja ostoista, tileinä käytin myynti- ja ostotilejä verokannoittain. Lisäksi muita kulutositteita oli hyvin vähän, jonka vuoksi käsittelin ne yhtenä könttänä muut kulut tilillä.

Yrittäjä on arvonlisäverovelvollinen, joten tilitettävä ja vähennyksiin oikeuttava arvonlisävero täytyi eritellä omille tileilleen verokannoittain. Tässä kohtaa huomasin, että asiakkaalle annettuihin kuitteihin oli arvonlisäveron määrä laskettu väärin. Arvonlisäveron määrää laskiessa ei ollut käytetty pohjana veron perustetta, eli arvonlisäverotonta hintaa, vaan veron osuus oli laskettu palvelun verollisesta hinnasta eli asiakkaalta peritystä maksusta. Muokkasin Exceliin tekemäni kirjanpitolomakkeet sellaiseksi, että saatoin laskea arvonlisäveron osuudet oikein. Näin myös yrittäjälle on selkeämpää mistä hän jatkossa laskee veron osuuden. Laskukaavankin hän voi tarkistaa tarvittaessa Excelin lomakkeelta.

Yrittäjällä on käytössä tietokone, joten käytin kirjanpitolomakkeella paljon hyväkseni Excelin kaavoja helpottamaan laskutyötä. Silti mielestäni yrittäjän on hyvä ymmärtää mistä luvut tulevat, jotta voi jatkossa välttää laskuvirheitä. Lomakkeen alle, Excel koostaa kuukauden alv-velan, eli myynneistä tilitettävän arvonlisäveron määrän ja alv-saamiset, eli vähennyksiin oikeuttavan arvonlisäveron. Näiden erotuksesta tulee valtiolle tilitettävä arvonlisävero osuus. Excelin lomakkeelta saa arvonlisäveroista suoraan tiedot kausiveroilmoitukselle. Tavoitteena oli, että yrittäjä tekisi jatkossa lomaketta hyväksi käyttäen kirjanpitoa kuukausittain, jolloin kerralla käytettävä aika kirjanpidolle olisi hyvin pieni. Lomakkeen voi tarvittaessa myös tulostaa ja täyttää käsin.

6.3 Kirjanpitoa tehdessä ilmaantuneita ongelmia

Tilinpäätökseen siirtyessäni huomasin, että yrittäjä ei ollut huomioinut kuin ostoisiin liittyvät kulut, vaikka hänellä on oikeus vähentää kaikki kulut, jotka ovat aiheutuneet elinkeinotoiminnan tulon hankkimisesta. Elinkeinotoiminnasta johtuvat kulut vähentävät verotettavaa tuloa mutta jotta vähennysoikeus syntyisi, olisivat tällaiset menot oltava

pääsääntöisesti kirjattuna myös kirjanpitoon. Tällaisia kuluja yrittäjällä olivat esimerkiksi puhelinkulut ja matkakulut. Puhelinkulujen yksityiskäytön osuutta ei voitu määrittää suoraan kulukirjauksiksi juoksevaan kirjanpitoon, joten päädyimme tekemään puhelinkuluista niin sanotun kulunoikaisun tilinpäätösvaiheessa (Salin 2012, 54). Toinen kirjaamatta oleva kulu oli matkakulut. Matkakuluja yrittäjällä oli kahdenlaisia, matkalippukuluja ja kuluja yksityisauton käytöstä elinkeinotoiminnassa. Matkalippukuluja emme voineet myöskään lisätä enää juoksevaan kirjanpitoon, joten päätimme tehdä myös niistä kulunoikaisukirjauksen suoraan tilinpäätökseen.

Laadimme yrittäjän kanssa matkapäiväkirjan, josta käy ilmi hänen elinkeinotoiminnasta johtuvat matkansa bussilla ja yksityistä autoa käyttäen. Matkapäiväkirjalla täytyy voida todentaa ajojen määrät ja kokonaiskilometrit. Yksityisauton käytöstä aiheutuneita kuluja ei tarvitse vähentää kirjanpidossa, mutta ne voi silti laskea lisävähennyksenä suoraan veroilmoitukselle, kaavalla elinkeinotoiminnan ajokilometrit kertaa verovapaan kilometrikorvauksen enimmäismäärällä (0,45 €/km) vuonna 2013. (Veroilmoituksen täyttö-opas 5. 2013, 6).

Lisäksi kirjauksia tehdessäni huomasin, että yrittäjältä puuttuu kassakirja käteiskirjauksista. Kirjanpitolain (1997/1336 2: 4 §) mukaan, käteisellä rahalla suoritettut maksut tulisi kirjata aikajärjestykseen viipymättä päiväkohtaisesti. Koska yrittäjällä on vähän tapahtumia ja useimmat niistä käteisellä rahalla maksettuja, voisi hän kirjata tapahtumat päivittäin suoraan Excelin kirjanpitolomakkeelle. Toinen vaihtoehto on hankkia kassakirja käteiskirjauksia varten ja siirtää tapahtumat siitä kirjanpitoon.

6.4 Kahdenkertainen kirjanpito Econet Pro -ohjelmalla

Valitsin kahdenkertaisen kirjanpidon tekemiseen Econet Pron kirjanpito-ohjelman. Valitsin kyseisen ohjelman siksi, koska se on opiskeluideni aikana tullut minulle tutuksi ja minulla oli mahdollista käyttää ohjelmaa koulun koneelta. Econet Pro on tarkoitettu lähinnä tilitoimistokäyttöön, eikä siten sovellu parhaiten pienten yritysten itsenäiseen taloushallinnon hoitamiseen, mutta koska minulla oli vain tarkoitus vertailla yhden- ja kahdenkertaisen kirjanpitotekniikan eroja, sopi Econet Pro siihen hyvin.

Kirjanpito aloitettiin luomalla ohjelmaan yrityksen tiedot, käytettävä tilikausi ja tilikartta, lisäksi mahdolliset alkusaldot edellisen vuoden tilinpäätöstiedoista. Ohjelmassa on valittavana erilaisia tilikarttoja yhtiömuodon mukaan, valinnoissa ei kuitenkaan ollut ammatinharjoittajaa, joten jouduin valitsemaan osakeyhtiön tilikartan. Tästä ei sinänsä ollut mitään haittaa, löysin tarvitsemani tilit osakeyhtiön tilikartastakin. Tositteet oli järjestetty aikajärjestykseen ja numeroitu jo yhdenkertaista kirjanpitoa tehdessäni, joten aloin syöttämään tositteita suoraan järjestelmään.

Tositteiden syötön tein kirjanpidon tapahtumien syöttö-osiossa. Syöttöruudulla kirjasin tositteesta päivämäärän, selitteen ja tilin, jota kyseiseen kirjaukseen käytetään. Esimerkiksi tili 3104 käteismyynti 24 %. Ohjelma ehdottaa automaattisesti todennäköistä tämän tilin kirjausta, esimerkiksi myyntitilille kredit-puolen kirjausta. Kirjauspuolen voi kuitenkin tarvittaessa muuttaa. Tilin valinnan jälkeen syötin tositteiden summan, jonka jälkeen hyväksyin rivin. Ohjelma laskee automaattisesti arvonlisäverollisten kirjausten arvonlisäveron osuuden. Kahdenkertaisella kirjanpitomenetelmällä kirjaus täytyy tehdä aina vähintään kahdelle eri tilille, joten tästä käteismyynnin kirjauksesta tein vielä kirjauksen toisen puolen kassatilille. Toisen kirjauksen tein samaa kaavaa noudattaen kassa tilin debet-puolelle, jota ohjelma ehdottikin automaattisesti. Näin yksi tosite oli kirjauksiltaan valmis ja siirryin seuraavaan.

Kirjanpito-ohjelma tekee alv-kirjaukset automaattisesti. Arvonlisäverokirjauksia voi käydä katsomassa ja tarkistamassa raportit osiossa, jonka jälkeen ne käydään hyväksymässä. Myös muut raportit kirjanpito-ohjelma tuottaa niin sanotusti automaattisesti, kun kaikki tilikauden kirjaukset on tehty. Raportit osiosta löytyy päiväkirjat, pääkirjat, tase ja tuloslaskelma. Tositteiden kirjauksia ei siis tarvitse erikseen enää viedä mihinkään, vaan ohjelma luo niiden perusteella kaikki tilinpäätökseenkin tarvittavat raportit.

6.5 Varaston arvo

Vuoden lopussa ennen tilinpäätöksen laatimista yrittäjän tuli tehdä inventaario, jossa hän selvitti varastonsa arvon tilikauden viimeisenä päivänä. Yrittäjän tuli listata varastossa olevien tavaroiden kappalemäärät ja hinnat, joiden avulla laskettiin varaston arvo. Inventaario-lista dokumentoitiin päiväyksin ja yrittäjän allekirjoituksin muiden tositteiden joukkoon. Tavaroiden arvon voi laskea ryhmittäin, niin ettei jokaista tavaraa tarvit-

se eritellä listalle. Varaston eli vaihto-omaisuuden arvon hänen tuli laskea tuotteiden arvonlisäverottomin hankintahinnoin.

Varaston inventointi täytyy tehdä siksi, että Kirjanpitolain (1997/1336, 5: 1 §) mukaan kuluiksi saa kirjata tuloslaskelmaan vain ne menot, joista ei kerry enää niitä vastaavaa tuloa. Käytännössä siis kuluiksi on tilikauden aikana kirjattu kaikki ostot, mutta tuloslaskelmaan kuluiksi ei saa kirjata kuin ne vaihto-omaisuuden erät, jotka on tilikauden aikana myyty tai jotka on käytetty tulon saamiseksi. Tilikauden aikana kirjattuja ostoja on siis oikaistava jäljellä olevan varaston arvon verran.

7 YRITTÄJÄ X:N TILINPÄÄTÖS

Laadin tilinpäätöksen maksuperusteisena, koska se on ammatinharjoittajilla lain mukaan sallittua ja juokseva kirjanpito oli tehty maksuperusteisena. Tilinpäätöksessä käytin ammatinharjoittajan tuloslaskelma kaavaa (Liite 2.), joka löytyy kokonaisuudessaan kirjanpitoasetuksesta (1997/1339, 1: 5 §). Tasetta en varsinaisesti tehnyt, koska ammatinharjoittajilla, jotka pitävät kirjanpitonsa yhdenkertaisena riittää eritelty luettelo elinkeinotoimintaa varten hankituista vaihto- ja käyttöomaisuudesta, sekä muista poistamattomista menoista, saamisista, veloista ja varauksista.

Tein kaikki tilinpäätösraportit myös Exceliin ja sieltä ne oli helppo tulostaa yrittäjän allekirjoitettavaksi ja säilytettäväksi. Tilinpäätösraportteja olivat tuloslaskelma liitetietoineen ja luettelo varoista ja veloista. Seuraavassa selitän tuloslaskelman erät siten, kun ne yrittäjän tuloslaskelmaan tulivat, pois jätettynä ne rivit jotka olisivat jääneet tyhjiksi.

7.1 Tuloslaskelma ja varallisuusluettelo

Tuotot ammatista

Tuotot ammatista ovat elinkeinonharjoittajan varsinaiset myyntituotot ilman arvonnäkövoimaa ja alennuksia. Luvun sain kirjanpidosta Excelistä, keräämällä jokaisen kuukauden arvonnäkövoimattoman myynnin ja laskemalla ne yhteen.

Satunaiset tuotot

Satunnaisia tuottoja ovat sellaiset tuotot, jotka poikkeavat elinkeinotoiminnan varsinaisista tuotoista. Satunnaisia tuottoja toimeksiantajani tapauksessa oli alarajahuojennuksena palautetut arvonnäköverot. Ammatinharjoittajan tuloslaskelmassa tuottona tulisi esittää myös oma käyttö. Kun kaikki tuotot on lueteltu, lasketaan ne yhteen ja merkitään tuloslaskelma kaavaan.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat:

Aine, tarvike ja tavara sisältävät ostot, jotka käytetään tuotteiden valmistukseen, palveluun tai sellaisena jälleen myytäväksi.

Tilikauden alussa

Tähän kirjataan aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden arvo tilikauden alkaessa, eli varaston arvo edelliseltä tilikaudelta. Edellisen tilikauden varaston arvo löytyy varojen ja velkojen luettelosta.

Ostot tilikauden aikana

Tähän kirjataan kaikki vaihto-omaisuuden ostot, jotka sain myös suoraan Excelin kirjanpitukselta.

Tilikauden lopussa

Tähän kirjataan aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden arvo tilikauden lopussa, eli yrittäjän inventoima vaihto-omaisuuden arvo. Tämä kirjaus on miinusmerkkinen, eli vähentää Tilikauden alussa ja tilikauden aikana hankittujen vaihto-omaisuuden arvoa. Jäljelle jäänyt arvo merkitään tuloslaskelmakaavaan omalle riville.

Muut vakinaiset kulut

Liiketoiminnan muita kuluja ovat sellaiset tavanomaiset kulut, jotka eivät kuitenkaan ole aine-, tarvike- tai tavaraostoja. Tässä tapauksessa sellaisia olivat esimerkiksi toimistotarvikkeet. **Puhelinkulut** ja **matkakulut** ovat tuloslaskelmassa eriteltyinä omilla riveillään, koska niitä ei ole kirjattu juoksevassa kirjanpidossa ryhmään muut kulut. Puhelin- ja matkakuluista tein kulukirjauksen korjauksen tilinpäätösvaiheessa ja laskelmat löytyvät tilinpäätöksen liitetiedoista. Matkakuluina on kirjattu ainoastaan matkalippukulut, jotka kohdistuvat elinkeinotoimintaan. Puhelinkululaskelmassa on huomioitu kuluiksi ainoastaan elinkeinotoimintaan kohdistuvat puhelinmenot, jotka yrittäjä arvioi olevan 20 % koko kuluista.

Poistot

Poistoiksi kirjattiin koneiden ja laitteiden poistamattomasta hankintahinnasta laskettu 25 % poisto. Poiston suuruus oli sama, kuin kirjanpidossa tehty. Poistolaskelma on liitettyä myös tilinpäätöksen liitetietoihin. Muut vakinaiset kulut, puhelin- ja matkakulut sekä poistot lasketaan yhteen ja merkataan tuloslaskelmaan omalle riville.

Tilikauden voitto (-tappio)

Tilikauden tulos lasketaan tuloslaskelmassa siten, että se on tuottojen, kulujen ja muiden vähennettävien ja lisättävien erien summa. Tulos on joko positiivinen eli voittoa tai negatiivinen eli tappiota.

Varallisuusluettelo

Tähän luetteloin yrittäjän varat ja velat, joita olivat käytännössä koneiden ja kaluston poistamaton menojäännös, ja vaihto-omaisuuden varaston arvon. Velkoja yrittäjällä ei ollut.

7.2 Tilinpäätös kahdenkertaisessa kirjanpidossa

Kahdenkertainen tilinpäätös koostuu tuloslaskelmasta, taseesta ja sen liitetiedoista sekä tase-erittelyistä. Ammatinharjoittajan, joka pitää kahdenkertaista kirjanpitoa on huomioitava myös se, että tilinpäätös on tehtävä suoriteperusteisena. Olin laatinut yrittäjä X:n kirjanpidon maksuperusteisen. Kun tein tilinpäätöstä vertailun vuoksi kahdenkertaisena, täytyi minun huomioida, että tilinpäätöksessä kirjanpito on oikaistava suoriteperusteiseksi. Käytännössä siis tilikauden myynneiksi ja myyntisaataviksi on huomioitava kaikki sellaiset myynnit, joissa tavara tai palvelu on luovutettu asiakkaalle ennen tilikauden päättymistä, huolimatta siitä, onko sitä maksettu. Samoin kuin kaikki hankinnat on kirjattava kuluksi sille tilikaudelle, jolloin ne on vastaanotettu.

Kulut, joista suoritteet ovat vastaanotettu mutta ei vielä tilikauden päätyttyä maksettu kirjataan ostovelkoihin. Siirtovelloiksi kirjattaisiin laskuttamattomat luonteeltaan laskennalliset erät, esimerkiksi vuokravelka sekä myös sellaiset saadut maksut, jotka ovat tuloa suoriteperusteen mukaan vasta seuraavalla tilikaudella. Siirtosaamisiin kirjataan etukäteen maksetut kulut, jotka ovat suoriteperusteen mukaan kulua vasta seuraavalla tilikaudella, esimerkiksi etukäteen maksettu vuokra. Siirtosaamisiin kirjataan myös tulot, joista suorite on luovutettu mutta maksua ei ole vielä saatu. Myyntitulot kirjataan kuitenkin myyntisaamisiksi. (Salin 2012, 142–143.)

Yrittäjä X:llä tällaisia eriä ei juuri ollut, sillä hän sai maksun suorittamistaan palveluista yleensä käteisenä ja tilikauden viimeisestäkin suoritetusta palvelusta maksu oli saatu ajallaan. Myöskään maksamattomia ostolaskuja ei ollut. Vuokra- ja puhelinkulut olivat

ainoita, joidenka kohdalla jaksottaminen olisi tullut kyseeseen. Vuokratulujä yrittäjä X ei kuitenkaan vähentänyt kuluina kirjanpidossaan, vain ainoastaan veroilmoituksella. Joulukuun puhelinlasku oli maksettu vasta tammikuun puolella, joten siitä laskennallisesti elinkeinotoiminnan kuluksi katsottu osuus tulisi kirjata suoriteperusteisesti menoksi päättyneelle tilikaudelle puhelinkuluihin ja vastatiliksi ostovelkoihin.

Kirjanpitolaissa (1997/1336 3: 4 §) on kuitenkin sanottu, että vähäisiä liiketapahtumia ei tarvitse oikaista suoriteperusteiseksi. Sitä, mitkä ovat vähäisiä liiketapahtumia, ei Kirjanpitolaissa paremmin eritellä. Tässä kohtaa on noudatettava hyvää kirjanpitotapaa, joka sisältää olennaisuuden periaatteen ja sitä, että tilinpäätöksen tulee antaa oikea ja riittävä kuva yrityksen toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Lisäksi jaksotusta voi tehdä jo tilikauden aikana. Jos huomaa että maksettava suorite yltää seuraavalle tilikaudelle, voi sen jaksottaa heti kirjamaalla kuluksi vain kuluvalle tilikaudelle kuuluvan osan ja lopun siirtosaamisiin.

7.3 Tuloslaskelma ja tase

Tuloslaskelmakaava (Liite 3.) poikkeaa yhdenkertaista kirjanpitoa pitävän ammatinharjoittajan tuloslaskelmakaavasta. Lisäksi tämä tuloslaskelma on laadittava niin, että päättyneen tilikauden rinnalla kustakin erästä esitetään tieto myös edelliseltä tilikaudelta. Liitteessä 3. on esitetty kululajikohtainen tuloslaskelma siten, kun se Kirjanpitoasetuksessa (1997/1339 1: 1 §) vaaditaan.

Pienillä kirjanpitovelvollisilla on mahdollisuus lyhentää edellä mainittua tuloslaskelmakaava niin, että bruttotulos eräksi voidaan yhdistää: Liikevaihto, Valmiiden ja kesken-eräisten tuotteiden varaston muutos, Valmistus omaan käyttöön, Liiketoiminnan muut tuotot, Ostot (Materiaalit ja palvelut: Aineet, tarvikkeet ja tavarat) sekä Ulkopuoliset palvelut (Leppiniemi & Walden 2009, 115). Lisäksi myös tästä kaavasta jätetään pois sellaiset rivit joihin ei tulisi lukua päättyneeltä eikä edelliseltä tilikaudelta. Pieneksi kirjanpitovelvolliseksi luetaan Kirjanpitoasetuksen (1997/1339 1: 1 §) määritellyn mukaan sellaiset joilla enintään yksi seuraavista rajoista ylittyy päättyneellä, että sitä edeltäneellä tilikaudella:

- liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 3 400 000 euroa
- taseen loppusumma 1 700 000 euroa

- palveluksessa keskimäärin 25 henkilöä.

Kahdenkertaista kirjanpitoa pitävän ammatinharjoittajan on laadittava tilinpäätöstä varten myös tase. Myös taseen laatimiselle on annettu huojennuksia pienille kirjanpitovelvollisille, mutta tässä pieneksi kirjanpitovelvolliseksi katsotaan sellainen jonka päätyneellä ja sitä edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt enintään yksi Kirjanpitolain (1997/1336 3: 9 §:n 2 momentti) säädetyistä rajoista, jotka ovat seuraavanlaisia:

- liikevaihto 7 300 000 euroa
- taseen loppusumma 3 650 000
- henkilöstöä keskimäärin enintään 50 henkilöä.

Sellainen kirjanpitovelvollinen, jolla yksikään näistä rajoista ei ylity, voi esittää taseensa lyhennetyllä tasekaavalla (Liite 4.). Myös taseesta jätetään pois sellaiset rivit, joihin ei tulisi lukua ollenkaan. Tällainen pieni kirjanpitovelvollinen on myös vapautettu laatimasta rahoituslaskelmaa ja toimintakertomusta.

Yrittäjä X: n kahdenkertaisessa vertailu tilinpäätöksessä sain tuloslaskelman ja taseen tulostettua suoraan Econet Pro -kirjanpito-ohjelmasta. Ohjelmassa kaavat ovat valmiina ja järjestelmä päättää tilikauden tilien saldot automaattisesti tuloslaskelmalle ja taseelle. Tuloslaskelma ja tase noudattivat Kirjanpitoasetuksen mukaista kululajikohtaista tuloslaskelmaa ja lyhennettyä tasetta. Taseen lisäksi kahdenkertaista kirjanpitoa pitävän tulee laatia tase-erittely, joka varmentaa tilinpäätöstä. Tase-erittelyssä luetteloidaan yksityiskohtaisesti taseeseen merkityt varat, velat ja pakolliset varaukset. Myös tase-erittelyn saa suoraan tulostettua Econet Pro-ohjelmasta.

Kahdenkertaisessa kirjanpidossa tilinpäätöstiedot tulee kirjoittaa sidottuun tasekirjaan. Tasekirjan sisältää tilinpäätöksen lisäksi luettelon kirjanpitokirjoista ja tositteiden lajeista, samoin kuin tiedon niiden säilytystavoista. Lisäksi muiden kuin pienten kirjanpitovelvollisten tulee liittää tasekirjaan rahoituslaskelma ja toimintakertomus. Tasekirja on päivättävä ja allekirjoitettava ja sen sivut numeroitava. (Kirjanpitolaki 1997/1336, 3: 8 §.)

8 KIRJANPITOTEKNIIKOIDEN VERTAILUA

Toimeksiantajani tapauksessa, koska kyseessä on pieni yritys ja jolla on vähän liiketapahtumia, ehdottomasti käytännöllisempi tapa tehdä juokseva kirjanpito on yhdenkertainen tekniikka. Yhdenkertaisessa kirjanpidossa aikaa meni eniten sopivan kirjanpito-
taulukon tekemiseen Excelissä ja muiden teknisten asioiden selvittämisessä. Toisella tilikaudella nämä asiat ovat jo selkeämpiä, koska yrittäjällä on pohjat valmiina. Toinen vaihtoehto olisi hankkia kirjanpito-ohjelma, jolla voi tehdä yhdenkertaista kirjanpitoa. Sen sijaan kahdenkertaisen kirjanpidon tekeminen itse ei olisi yrittäjälle todennäköisesti kannattavaa tai mahdollista, sillä se vaatisi kirjanpilotekniikan hallitsemista ja jonkinlaisen ohjelman hankintaa ja myös sen hyvää hallitsemista.

Vaikka kahdenkertaista kirjanpitoa voi pitää sarakekirjanpitona vaikka Excelissä, on se silti kirjanpilotekniikan ja sääntöjen osalta haastavaa, enkä näe sitä kannattavaksi tavaksi nykyaikana, kun saatavilla on kirjanpito-ohjelmia myös omaan käyttöön. Kirjanpito-ohjelmia on saatavana maksullisina ja ilmaisversioina Internetissä. Tosin ilmaisversioiden ongelmana voi olla niiden epävarmuus. Ilmaisohjelmilla ei ole takuuta päivityksien jatkuvuudesta ja siten ei ole varmuutta sisältääkö ohjelma myös tulevaisuudessa ajantasaiset tiedot ja toimiiko se oikein. Kahdenkertaisen kirjanpidon pitäminen itse vaatii myös kirjanpito-ohjelman lisäksi koulutusta tai pidempää itseopiskelua, jotta tekniikan hallitsisi tarpeeksi hyvin.

Kirjanpito-ohjelman avulla kirjanpidon toteuttaminen on nopeaa ja samalla syntyy myös tilinpäätösraportit. Tämä tapa onkin ehdottomasti kannattavaa silloin kun tositteiden määrä on suurempi ja kirjanpito on tehtävä kahdenkertaisella tekniikalla. Lisäksi kahdenkertaisella tekniikalla kirjanpitoa tehdessä on huomioitava yhdenkertaisesta kirjanpidosta poikkeavat lain vaatimukset. Esimerkiksi kahdenkertaisena juoksevan kirjanpidon voi tehdä maksuperusteisena, mutta tilinpäätökseen se on aina muutettava suoriteperusteiseksi.

Tilinpäätöksen raporttien tekeminen Econet Pron kirjanpito-ohjelman avulla oli huomattavasti helpompaa, kuin yhdenkertaisella tavalla Exceliin, sillä raportit käytännössä tulivat valmiina koneelta. Jos vaan tilikauden kirjaukset on tehnyt oikein, Econetin raporttien oikeellisuuteen voi luottaa. Exceliin raportteja tehdessä, luvut täytyi tarkistaa vielä huolella, ettei matkalla tullut tehneeksi virheitä. Lisäksi Econet Pro -ohjelmasta on

mahdollista tulostaa erinäisiä raportteja, jotka auttavat yrittäjää tilikauden aikana seuraamaan taloudellista tilaansa ja tulosta.

Vaikka työskentely ja toteutus näillä kahdella eri tekniikalla poikkesivat toisistaan, oli tilikauden lopputulos kuitenkin sama, niin kuin pitääkin. Molemmilla tekniikoilla tuloslaskelman tulokseksi tuli sama luku. Tuloslaskelmassa luvut olivat esitetty hieman erilailla ryhmiteltyinä, koska tuloslaskelmakaavat poikkeavat kahden- ja yhdenkertaisessa kirjanpidossa toisistaan. Kahdenkertaisen menetelmän tiinpäätöksen tase ja yhdenkertaisen menetelmän luettelo varoista ja veloista poikkesi rakenteeltaan myös toisistaan, mutta luvut olivat käytännössä samat. Taseen vastaavalla puolella oli koneet ja kalusto, vaihto-omaisuus, rahat ja pankkisaamiset. Vastattavaa puolella tilikauden voitto, oma- ja vieras pääoma.

9 YRITTÄJÄ X:N VEROTUS

Laadimme yrittäjän verotuksen tilinpäätöstietojen pohjalta. Ensin täytimme kausiveroilmoituksen arvonnlisäveroista (Liite 5). Yrittäjän arvonnlisäveron ilmoitusjakso oli kalenterivuosi, joten meidän tuli antaa arvonnlisäverotiedot kausiveroilmoituksella koko edelliseltä vuodelta helmikuun loppuun mennessä. Tuloveroilmoituksen viimeinen antopäivä oli huhtikuun toinen päivä (Liite 6).

9.1 Yrittäjä X:n kausiveroilmoitus

Tarvitsimme kausiveroilmoituksen täyttöä varten tiedon tilikauden myyntien perusteesta verokannoittain, sekä tilitettävistä ja vähennyksiin oikeuttavista arvonnlisäveroista. Tiedot kausiveroilmoitukseen saimme kirjanpidosta ja tilinpäätöstiedoista Yrittäjän myynnit ovat kaikki verokannan 24 % mukaista. Nämä tiedot olivat valmiina Excelissä kootuna, joten niitä ei tarvinnut erikseen enää laskea. Kausiveroilmoitukseen täytimme omille kohdilleen tilikauden veron kotimaan myynneistä, eli tilitettävän veron määrän ja tilikauden vähennettävän veron määrän.

Erilliseen kohtaan täytimme arvonnlisäveron alarajahuojennusta varten tehtävän laskelman, jota ei tehdä kirjanpidossa, vaan suoraan kausiveroilmoituksella. Täytimme laskelman perusteella tulevan alarajahuojennuksen määrän lomakkeelle omaan kohtaansa. Arvonnlisäverolaskelman lopputulos saatiin, kun tilitettävien verojen yhteenlasketusta summasta vähennettiin palautukseen oikeutettujen verojen yhteissumma, sekä alarajahuojennuksen määrä. Palautettavan/maksettavan veron kohdalle yrittäjälle tuli 0 euroa. Yrittäjä oli oikeutettu saamaan alarajahuojennuksena koko tilitettävän määrän, koska hänen liikevaihtonsa jäi tilikaudella alle 8500 euroa. Täytimme kausiveroilmoituksen kätevästi Internetin verotili-palvelussa, johon yrittäjä pääsi kirjautumaan omilla pankkitunnuksillaan.

9.2 Yrittäjän tuloveroilmoitus

Myös tuloveroilmoitukseen saimme suurimman osan tiedoista kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä. Tuloveroilmoitukseen tarvitsemamme tiedot, jotka löytyivät tuloslaskelmasta: liikevaihto eli arvonlisäveroton myynti ja muut tuotot. Nämä laskettiin yhteen omalle rivilleen. Lomakkeelle tarvitsemistamme liiketoiminnan kuluista saimme myös tietoa tuloslaskelmalta: ostot, poistot ja muut vähennyskelpoiset kulut (sisältää tuloslaskelman muut kulut, puhelin- ja matkalippukulut). Poistot tuli vielä eritellä lomakkeella omaan kohtaansa, johon tuli menojäännös verovuoden alussa, verovuoden poistot ja jäljelle jäänyt hankintameno verovuoden päättyessä. Nämä kaikki tiedot saimme poistolaskelmasta, joka oli tilinpäätöksen liitetiedoissa. Lomakkeen lisävähennys kohtaan tuli summa laskelmasta, joka perustui ajopäiväkirjaan ja verohallinnon ohjeisiin. Lisävähennyksenä saa siis vähentää yksityisvaroihin kuuluvan auton käytöstä elinkeinotoiminnassa aiheutuneita kuluja, joita ei ole vähennetty kirjanpidossa.

Lisäksi yrittäjällä oli kirjanpidon ulkopuolisia vähennyskelpoisia kuluja, joita syntyi yksityisvaroihin kuuluvan asunnon käyttämisestä elinkeinotoiminnassa. Nämä kulut eivät sisälly tuloslaskelmaan, mutta ovat verotuksessa vähennyskelpoisia. Asunto kuuluu yksityisvaroihin, jos vähintään puolet asunnosta on ollut yksityiskäytössä. Yrittäjä arvioi asunnosta noin 10 m² olevan yrityskäytössä, jolloin se on noin 18 % kokonaispinta-alasta. Kuviossa 4. on esimerkki kuinka elinkeinotoiminnassa käytetyn asunnon kulut lasketaan.

Asunnon pinta-ala 60 m², siitä elinkeinotoiminnan käytössä 10 m².

Asunnon vuokra on 550 euroa/kk eli 6600 vuodessa.

Elinkeinotoiminnan osuus kuluista lasketaan:

$10 \text{ m}^2 / 60 \text{ m}^2 \times 6600 \text{ €} = 1100 \text{ euroa.}$

Tämä summa merkitään lomakkeelle.

KUVIO 4. Elinkeinotoiminnan osuus yksityisasunnon kuluista (Verohallinnon täyttö-opas 5., muokattu).

Kun kaikki elinkeinotoiminnan tuotot ja kulut oli täytetty lomakkeelle, laskettiin elinkeinotoiminnan tulos vähentämällä veronalaisista tuotoista verotuksessa vähennyskelpoiset kulut. Tämä tulos poikkeaa tuloslaskelman tuloksesta, sillä se sisältää sellaisia

vähennyksiä, joita emme olleet vähentäneet kirjanpidossa. Tämä tulos on jaettava yrittystulo, joka jaetaan siis pääomatuloiksi ja ansiotuloiksi.

Veroilmoituksen viimeiselle sivulle ammatinharjoittajan tulee tehdä vielä varallisuuslaskelma. Yritystulon jakamiseksi pääoma- ja ansiotuloksi, tarvitaan tieto elinkeinotoiminnan nettovarallisuudesta. Tiedot varallisuuslaskelmaan saimme tasetta vastaavasta varallisuusluettelosta. Lisäksi varat tulee ilmoittaa laskelmaan verotuksessa poistamatta olevin hankintamenoin. Yrittäjällä ilmoitettavia nettovarallisuuden eriä olivat koneet ja kalusto sekä vaihto-omaisuuden tavarat. Velkoja yrittäjällä ei ollut. Lopuksi lomakkeelle merkattiin elinkeinotoiminnan positiivinen/negatiivinen nettovarallisuus, joka laskettiin varat miinus velat.

Vuoden 2013 nettovarallisuustietoja käytetään kuitenkin vasta, kun Verohallinto jakaa seuraavan verovuoden yrittystuloa ansio- ja pääomatuloksi. Yrittäjä voi itse laskea, paljonko hänen pääoma/ansiotulo-osuutensa ovat, käyttämällä edellisen päättyneen verovuoden tietoja. (kuvio 5.). Kuvion tiedot ovat esimerkkejä.

Jaettava yrittystulo 30 000 euroa

Elinkeinotoiminnan nettovarallisuus 8000 euroa

Pääomatuloja ovat 20 % nettovarallisuudesta:

$8000 * 20 \% = 1600$ euroa

Ansiotuloja ovat:

$30\,000 \text{ euroa} - 1600 \text{ euroa} = 28\,400$

Ansiotulo-osuus lisätään muihin mahdollisiin ansiotuloihin

Pääomatuloista veroa 30 % ja ansiotuloista verot lasketaan progressiivisesti.

KUVIO 5. Yritystulon jakaminen ansio- ja pääomatuloiksi (Tomperi 2014, 31–32, muokattu).

10 YHTEENVETO

Kirjanpidon hallitseminen vaatii hyvin paljon tietoa eri laeista ja toimintatavoista. Ammatinharjoittajan tulee tietää kirjanpitolain pääkohdat etenkin silloin, jos aikoo itse hoitaa taloushallintoaan. Vaatimukset kasvavat mitä suuremmasta liiketoiminnasta on kysymys. Lisäksi arvonlisäverovelvollisuus tuo kirjanpitoon omat haasteensa. Muun muassa näistä syistä ammatinharjoittajien kirjanpito poikkeaa toisistaan. Omanlaisiaan seikkoja kirjanpitoon tuo myös erilaiset toimialat, varallisuus ja velat. Pyrin kokoamaan opinnäytetyöhöni oleellimmat pienyrittäjän kirjanpitoa ja verotusta koskevat asiat. Teoriaosuus täytyi rajata koskemaan pääasiallisesti oman toimeksiantajani kirjanpitoa, jottei siitä tullut liian laaja kokonaisuus.

Opinnäytetyössäni onnistuin luomaan oppaan kaikkien ammatinharjoittajien käyttöön siten, että siinä on tiivistettynä oleelliset asiat pienien yrittäjien taloushallinnon hoitamiseen. Sain toimeksiantajani kirjanpidon ja tilinpäätöksen verotositteineen kuntoon. Onnistuin hankkimaan itselleni paljon varmuutta ja uutta tietoa yritysten kirjanpidosta. Teoriatiedon lisäksi sain ymmärrystä muun muassa käytännön kirjanpidon- ja veroasioiden hoidosta. Voin sanoa nyt osaavani tehdä pienimuotoista ammattitoimintaa harjoittavan yrittäjän tilikauden juoksevan kirjanpidon, tilinpäätöksen ja kausi- ja tuloveroilmoitukset.

Tavoitteissani opastaa opinnäytteeni sisältö toimeksiantajalleni siten, että hän voisi jatkaa kirjanpidossaan siitä mihin minä tilinpäätöksen jälkeen jäin, ei toteutunut aivan suunnitelmien mukaan. Tiukan aikataulun vuoksi, emme voineet tehdä juoksevaa kirjanpitoa yhdessä toimeksiantajani kanssa ja huomasin, että näin suuren kokonaisuuden sisäistäminen kerralla ilman pohjaa on todella haastavaa ja tarvitsee enemmän aikaa. Vaikka tapahtumia yrittäjällä oli vähän, vaatii pienenkin kirjanpidon hallitseminen paljon tietoa ja mielenkiintoa taloushallintoa kohtaan. Totesimmekin, että jatkamme harjoituksia myöhemmin yhdessä eteenpäin, sillä näin pienen toiminnan ulkoistaminen ei olisi taloudellisesti kannattavaa.

LÄHTEET

Arvonlisäverolaki 30.12.1993/1501

Arvonlisäverovelvollisen opas. 2011. Verohallinnon julkaisu 189.11. www.vero.fi

Elinkeinotuloverolaki 24.6.1968/360

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336

Kirjanpitoasetus 30.12.1997/1339

Koponen J. 2013. Yrittäjän verokäsikirja. 5. uudistettu painos. Helsinki: Verotieto Oy

Laki varojen arvostamisesta verotuksessa 22.12.2005/1142

Leppiniemi Jarmo & Walden Risto 2009. Tilinpäätös- ja verosuunnittelu. 10. uudistettu painos. Helsinki: Yhteistyössä Suomen Ekonomiliitto ja WSOYpro Oy.

Lindfors H. 2010. Kirjanpito käytännönläheisesti. 4., uudistettu painos. Helsinki: Helsingin seudun kauppakamari.

Salin, M. 2012. Liikkeen- ja ammatinharjoittajan kirjanpitokirja. 4. uudistettu painos. Helsinki: Verotieto Oy

Tomperi, S. 2014. Yritysverotus ja tilinpäätössuunnittelu. 26., uudistettu painos. Helsinki: Sanoma Pro Oy

Tuloverolaki 30.12.1992/1535

Valtioneuvosto 28.8.2014. Valtioneuvoston viestintäosaston tiedote 345/2014.
<http://valtioneuvosto.fi/ajankohtaista/tiedotteet/tiedote/fi.jsp?oid=423521>

Verohallinto, Arvonlisäverotus

Päivitetty 1.1.2013.

Luettu 11.6.2014.

http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammatinharjoittaja/Arvonlisaverotus

Verohallinto, Arvonlisäverovelvolliseksi ilmoittautuminen - liikkeen- ja ammatinharjoittaja

Päivitetty 1.1.2013

Luettu 11.6.2014

http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammatinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Arvonlisaverovelvolliseksi_ilmoittautumi%2810830%29

Verohallinto, Elinkeinotoiminnan tuotot ja kulut

Päivitetty 27.2.2012.

Luettu 21.8.2014.

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys ja yhteisoasiakkaat/Liikkeen ja ammatinharjoittaja/Tuloverotus/Elinkeinotoiminnan tuotot ja kulut](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammatinharjoittaja/Tuloverotus/Elinkeinotoiminnan_tuotot_ja_kulut)

Verohallinto, Ennakkoverot - liikkeen- ja ammatinharjoittaja.

Päivitetty 18.12.2013.

Luettu 26.8.2014.

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys ja yhteisoasiakkaat/Liikkeen ja ammatinharjoittaja/Ennakkoverot](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammatinharjoittaja/Ennakkoverot)

Verohallinto, Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi.

Päivitetty 25.3.2011.

Luettu 3.6.2014.

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys ja yhteisoasiakkaat/Liikkeen ja ammatinharjoittaja/Perustaminen/Kirjanpito tilikausi ja verovuosi%289362%29](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammatinharjoittaja/Perustaminen/Kirjanpito_tilikausi_ja_verovuosi%289362%29)

Verohallinto, Tuloverotus - Liikkeen- tai ammatinharjoittaja.

Päivitetty 2.1.2014

Luettu 20.8.2014

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys ja yhteisoasiakkaat/Liikkeen ja ammatinharjoittaja/Tuloverotus](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammatinharjoittaja/Tuloverotus)

Verohallinto, Yrityksen perustaminen - liikkeen- ja ammatinharjoittaja

Päivitetty 20.12.2010.

Luettu 28.5.2014.

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys ja yhteisoasiakkaat/Liikkeen ja ammatinharjoittaja/Perustaminen](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammatinharjoittaja/Perustaminen)

Verohallinto, Vähäinen liiketoiminta on arvonlisäverotonta

Päivitetty 30.5.2014

Luettu 12.6.2014

<http://www.vero.fi/fi->

[FI/Yritys ja yhteisoasiakkaat/Liikkeen ja ammatinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Vahainen liiketoiminta on arvonlisaverot%289640%29](http://www.vero.fi/fi-FI/Yritys_ja_yhteisoasiakkaat/Liikkeen_ja_ammatinharjoittaja/Arvonlisaverotus/Vahainen_liiketoiminta_on_arvonlisaverot%289640%29)

Veroilmoituksen täyttöopas 5. Liikkeen- ja ammatinharjoittajat. Verovuosi 2013. Verohallinnon julkaisu 56.13. Helsinki: Edita Prima Oy

Yleisohje kirjanpidon menetelmistä ja aineistoista 1.2.2011.

<http://www.edilex.fi/kilaohje/kirjanpito>

Yrittäjä X:n haastattelu 9.12.2013, 23.1.2014, 24.3.2014

Äärilä Leena & Nyrhinen Ritva 2010. Arvonlisäverotus käytännössä. 8. uudistettu painos. Helsinki: WSOYpro Oy

Liite 2. Ammatinharjoittajan tuloslaskelma

TULOSLASKELMA

Tilikausi 1.1.2013–31.12.2013

TUOTOT

Tuotot ammatista	5600,30	
Satunnaiset tuotot	<u>236,20</u>	5836,50

KULUT

Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Tilikauden alussa	400,00	
Ostot tilikauden aikana	860,5	
Tilikauden lopussa	<u>-526,22</u>	734,28
Muut vakinaiset kulut	85,00	
Puhelinkulut	120,6	
Matkaliput	41,28	
Poistot	<u>130,64</u>	377,52

**TILIKAUDEN VOIT-
TO (-TAPPIO)**4724,70

Liite 3. Kululajikohtainen tuloslaskelmakaava

LIKEVAIHTO

Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos

varaston lisäys(+) tai vähennys (-)

Valmistus omaan käyttöön (+)

Liiketoiminnan muut tuotot

Materiaalit ja palvelut

 Aineet, tarvikkeet ja tavarat

 Ostot tilikauden aikana

 Varastojen muutos

 Ulkopuoliset palvelut

Henkilöstökulut

 Palkat ja palkkiot

 Henkilösivukulut

 Eläkekulut

 Muut henkilösivukulut

Poistot ja arvonalentumiset

 Suunnitelman mukaiset poistot

 Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä

 Vaihtuvien vastaavien poikkeukselliset arvonalentumiset

Liiketoiminnan muut kulut

LIKEVOITTO (-TAPPIO)

Rahoitustuotot ja -kulut

 Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

 Muut korko- ja rahoitustuotot

 Arvonalentumiset pysyvien vastaavien sijoituksista

 Arvonalentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

 Korkokulut ja muut rahoituskulut

VOITTO (TAPPIO) ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ

Satunnaiset erät

 Satunnaiset tuotot

 Satunnaiset kulut

VOITTO (TAPPIO) ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA

Tilinpäätössiirrot

 Poistoeron muutos

 Vapaaehtoisten varausten muutos

Tuloverot

Muut välittömät verot

TILIKAUDEN VOITTO (TAPPIO)

Liite 4. Lyhennetty tasekaava

V a s t a a v a a

Pysyvät vastaavat

Aineettomat hyödykkeet

Aineelliset hyödykkeet

Sijoitukset

Vaihtuvat vastaa- vat

Vaihto-omaisuus

Saamiset; lyhyt- ja pitkäaikaiset erikseen

Rahoitusarvopaperit

Rahat ja pankkisaamiset

V a s t a t t a v a a

Oma pääoma

Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma

Ylikurssirahasto

Arvonkorotusrahasto

Käyvän arvon rahasto

Muut rahastot

Edellisten tilikausien voitto (tappio)

Tilikauden voitto (tappio)

Tilinpäätössiirtojen kertymä

Pakolliset varaukset

Vieras pääoma; lyhyt- ja pitkäaikainen erikseen

Liite 5. Kausiveroilmoitus

Lomake palautetaan osoitteeseen:

VEROHALLINTO
Kausiveroilmoitusten optinen lukupalvelu
PL 5000
00053 VERO

KAUSIVEROILMOITUS K

Jos korjaatte alemmin ilmoitettuja tietoja, ilmoittakaa vain muutosten määrät

Kausiverollimoltukseen ei saa littää mitään luitteita

Verovelvollisen nimi (arvonlisäverovelvollinen / työnantaja)	010 Y-tunnus tai henkilötunnus

ARVONLIISÄVERON TIEDOT

TYÖNANTAJASUORITUSTEN TIEDOT

050 Ilmoitusjakso			052 Kohdekaus	053 Vuosi
Kuu- kaus	Neijän- nesvuosi	Vuosi		
Vero kotimaan myynnistä verokannottain			euro	sn
301	24 %:n vero			
302	14 %:n vero			
303	10 %:n vero			
305	Vero tavarastoista muista EU-maista			
306	Vero palveluostoista muista EU-maista			
318	Vero rakentamispalvelun ostoista (käännetty verovelvollisuus)			
307	Kohdekauden vähennettävä vero			
317	Alarajahuojennuksen määrä			
308	Maksettava vero / Palautukseen oikeuttava vero (-)			
309	0-verokannan alainen liikevaihto			
311	Tavaroiden myynnit muihin EU-maihin			
312	Palveluiden myynnit muihin EU-maihin			
313	Tavaraostot muista EU-maista			
314	Palveluostot muista EU-maista			
319	Rakentamispalvelun myynnit (käännetty verovelvollisuus)			
320	Rakentamispalvelun ostot (käännetty verovelvollisuus)			
EI alv-toimintaa				
054 Kohdekaus- alku	055 Vuosi	056 Kohdekaus- loppu	057 Vuosi	

050 Ilmoitusjakso		052 Kohdekaus	053 Vuosi
Kuukausi	Neijännesvuosi		
		euro	sn
601	Ennakkonpidätyksen alaiset palkat ja muut suoritukset		
602	Toimitettu ennakkonpidätys		
605	Lähdeveron alaiset palkat ja muut suoritukset		
606	Lähdevero palkoista yms.		
609	Sosiaaliturvamaksun alaiset palkat		
610	Maksettava työnantajan sosiaaliturvamaksu		
EI palkanmaksua			
054 Kohdekaus- alku	055 Vuosi	056 Kohdekaus- loppu	057 Vuosi

Arvonlisäveron alarajahuojennukseen oikeutettu täyttää		
	euro	sn
315 Alarajahuojennukseen oikeuttava liikevaihto		
316 Alarajahuojennukseen oikeuttava vero		
Alarajahuojennuksen määrä (sillejään kohtaan 317)		

Päiväys	Allekirjoitus ja nimen selvennys	042 Puhelin
---------	----------------------------------	-------------

VEROH 4001/1 1.2014

K

Liite 6. Tuloveroilmoitus

5

VEROHALLINTO
TUNNUS 5019832
00003 VASTAUSLÄHETYS

Viimeinen palautuspäivä

E

Verovelvoituksen nimi ja osoite

**ELINKEINOTOIMINNAN VEROILMOITUS
LIIKKEEN- TAI AMMATINHARJOITTAJA**

Kotikunta 31.12.2012	
Y-tunnus tai henkilötunnus	
916	
☐	Kahdenkertainen kirjanpito
Tilikausi (ppkkvvvv - ppkkvvvv)	
	-
904 Vaatimus ulkomaisen veron hyvittämisestä (erittely lomakkeella 70A)	
☐	

Tätä lomaketta käyttävät liikkeen- tai ammatinharjoittajat.

5
2013

Toimiala	
Toimipaikan osoite (ei ole sama kuin verovelvoituksen postiosoite)	
908 Toimipaikan osoite on muuttunut	
☐	
Veroilmoitusta täydentäviä tietoja antaa	
Puhelin	

I Tuloverolaskelma

1 Elinkeinotoiminnan tuotot

30491

		Kirjanpito		Verotus	
		euro	snt	euro	snt
Liikevaihto / tuotot ammatista yhteensä		300			
Saadut avustukset ja tuet ¹⁾		318			
Muut tuotot		301			
Tuloutus yksityiskäytöstä, jos yksityiskäytön kulut on vähennetty kirjanpidossa					
Auton yksityiskäyttö (erittely sivulla 3 kohdassa V A)		313			
Tavaroiden yksityiskäyttö		314			
Muu yksityiskäyttö		315			
Saadut osingot ja osuuspääoman korot		319			
Saadut osingot					
Veronalainen osuus		320			
Osuuspääoman korot		321			
Veronalainen osuus		322			
Korkotuotot ja muut rahoitustuotot		323			
Varausten vähennys		312			
Muut veronalaiset tuotot (ei tilikauden tulolaskelmassa)		324			
ELINKEINOTOIMINNAN VERONALAISET TUOTOT YHTEENSÄ		316			
Tulolaskelman verovapaat tuotot		317			

1) Merkitään tähän kohtaan vain suoraan tuloutetut avustukset ja tuet.

E

